

Szerkesztőség

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22
(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... 1080 Lej

Fél évre ... 540 Lej

Negyed évre ... 270 Lej

Havonta ... 90 Lej

Hirdetéseket díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

El az alarmhírekkel!

A jó orvos azon igyekszik, hogy életerőt öntsön gyógyulófélben levő betegébe, hogy ernyedő lábait elől elgördítse az akadályokat, a biztató, az életet ígérő napfényt mutassa neki és ne a koporsót. Így kívánja a lábadozó beteg érdeke és az orvos lelkiismeretessége. Románia közgazdasága a gyógyulás reményével biztató lábadozó beteg, amelyet nem célszerű, de nem is okos dolog a halállal rémitgetni. Azokról a fantasztikus rémhírekről beszélünk, amelyek egész indokolatlanul az aradi pénzpiac fölött próbálták meghuzni a lármás vészharangot.

Ezek a fantasztikus hírek kétségbeejtő aradi gazdasági válságokról beszéltek, csődökről, fizetésképtelenségekről és arról, hogy az aradi piacot csak egy kormánybiztos mentheti meg. Aradváros közvéleménye, kereskedői és ipari társadalma, s persze elsősorban bankemberei először mosolyogtak, később azonban bosszankodtak ezen a feltűnő tájékoztatásán. Ha szembeállítjuk Arad gazdasági életét Románia többi városaival, nekünk aradiaknak egyáltalában nincsen okunk arra, hogy kétségbeesszünk, hogy a többi városokkal szemben az aradi piac „haldozását” lássuk.

Az aradi piac bajai nem nagyobbak, sőt bíszkén mondhatnók, jóval kisebbek más városok gazdasági válságánál. Ez a város — s ezt a közönség teljes összege is látja és bizonyítja — olyan szerencsés helyzetben van, hogy a vállalatok és pénzintézetek élén elsőrendű, kiváló szakemberek állnak, akiknek munkája és személye garancia arra, hogy az aradi piac a szoliditás, a szilárdság mintaképe legyen. Bátran állíthatjuk azt is, hogy Aradon más városokkal szemben aránytalanul kevés fizetésképtelenség fordult elő. Emiatt pedig nincsen szükség kormánybiztosra.

Aradon harminc évre visszamenőleg nem történt bankválság. Harminc éve annak, hogy Aradon egy pénzintézet feloszlatását határozta el, azonban akkor is sikerült a rekonstrukció és a bank összes hitelezőit, betéteseit hiánytalanul kielégítették. A jelenlegi bankválság sem ok az ilyen hírek terjesztésére. Hiszen nagyon jól tudja mindenki, hogy ebből a válságból senki sem károsodhatik, részben mert a bank óriási ingatlan vagyonnal rendelkezik, részben mert éppen az aradi nagybankok vették kezükbe a válságba jutott pénzintézet szanalását.

Mi okozhatta ezeket a rémhíreknek a ki-robbanását? A nagyfokú tájékoztatatlanság és meggondolatlanság. Ha Aradváros közönsége nem ismerné az aradi piac helyzetét, az elterjedt hírek méltán megijeszíthetnék. Azonban a közönség tájékozva van arról, hogy Aradot nem kell, nem lehet, de nem is szabad féltetni. Az aradi vállalatok és pénzintézetek sokkal világosabb időben is megállították helyüket s teljesítették kötelességüket. Arad gazdasági életének — éppen ellenkezőleg — nem kormánybiztosra van szüksége, hanem csupán jóindulatú emberekre, akik nyugodtan hagyják dolgozni, fejlődni ezt a várost ebben az egész világra nehezedő válságos időkben, s nem abban látják a maguk útját, hogy teljesen alaptalan és fantasztikus híresztelésekkel és egészen önkényes kombinációkkal, jámbornak látszó, de kétségtelenül rosszindulatú óhajításokkal próbálják — ha sikertelenül is — rémitgetni a gazdasági megpróbáltatások alatt amugy is görnyedező közönséget.

Bratianu ledegradálja a kisebbségeket

A miniszterelnök nem tartja egyenlőjogu polgároknak a kisebbségeket a többségi nemzettel. — A kormány erős beolvasztásra törekszik. — Bratianu miniszterelnök felfogása a romániai kisebbségek jogairól és kötelességeiről.

(Az Aradi Közlöny Bucuresti tudósítójának távirata.) A szunnyadó, csöndes politikai élet álmosságába új szikra dobódott. Az „Adeverul”, amely mostanában sorozatos cikkekben számol be a romániai politikai problémákról, igen érdekes cikket írt a mostanában igazán aktuálisra vált kisebbségi kérdéssel. A cikk méltán tarthat számot különös figyelemre, mert címe így szól: „A liberálisok kisebbségi politikája”, s Bratianu Ionel miniszterelnök felfogását igyekszik rögzíteni, ami amál érdekesebb, mert hiszen mind határozottabbá válik az a felfogás, hogy a kormány a kisebbségi kérdést az őszel feltétlenül dűlőre viszi. Hogy milyen alapelvek alapján fog ez a kisebbségi törvény nyugodni, arra meglehetősen világos és határozott választ ad a közlemény. A cikkíró legelőször is igen alaposan megindokolja, hogy a miniszterelnök miért nem kötött választási kartellt a kisebbségekkel.

A miniszterelnök osztályozza a kisebbségeket

Bratianu Ionel miniszterelnök — mondja az Adeverul cikkírója — az ország nem román lakosságát két osztályba sorozza. Az első osztályban a zsidók, a másodikban a magyarok, bolgárok, ukránok és egy bizonyos pontig a szászok foglalnak helyet. A zsidók Bratianu szerint alapszabályban véve alkalmazkodók és a hogyan több ország esete bizonyítja, teljesen azonosították magukat az autochton elemek politikájával. Minden esetre azonban a zsidók nem voltak és ma sem irredenták. A második osztályba sorozott népfajok etnikai jellegzetességük, nyelvük és kulturájuk megtartására törekednek és azt hangoztatják is. Bratianu Ionel valamennyit irredentának tekint. Ezek a népfajok valahányszor érdekeiket sértve látják, Genf felé fordulnak.

Egységes állam, nemzeti szuverenitás.

A miniszterelnöknek a Népszövetségről azonban megvan a maga véleménye és ez az, hogy a Népszövetség sohasem fogja elérni, hogy egy hatalmas államra a maga akaratát rákényszerítse. Ezért a miniszterelnök ma jobban mint valaha az egységes állam eszméjét vallja, melynek keretén belül a nemzeti szuverenitás korlátlanul érvényesül. Ezeknek az elveknek világánál könnyen meg lehet érteni Bratianu Ionel kisebbségi politikáját — folytatja az Adeverul. Az Averescu-rezsimmel ellentétben Bratianu nem akarta, hogy a szavazat ellenében a kisebbségek igényei fokozódjanak. Az első, amit a Stirbey-kormány idején Maniu Gyulának a közismert tárgyalások megkezdésekor mondott, ez volt:

— Szeretném, ha kisebbségi politikánkra nézve megegyeznénk. El kell kerülni a tullici-

tást. Előnyös volna, ha a kisebbségek elkülönülten maradnának.

A kormányelnök hallani sem akar a kisebbségek követeléséről.

Amikor a miniszterelnök értesült a magyar-német kisebbségi blokk megalakulásáról, nem rejtette el meglepődését:

— Helyes. Válasszák meg képviselőiket, de ne mondassák azt, hogy kormányrajutásunkban segédkeztek.

Tatarescu erdélyi utazásai alkalmával nem is törekedett arra, hogy megalakítsa a kisebbségekkel a választási kartellt, ellenkezőleg az volt a felfogása, hogyha a kisebbségek hasznosnak találják a liberális kormányt, szavazzanak rá és támogassák a parlamentben. Követelésekről azonban, kulturális vagy felekezeti programról, a kisebbségi nyelvről a közigazgatásban és az igazságszolgáltatásban való alkalmazásáról és egyebekről nem lehet szó. A legkevesebb, amit a miniszterelnök hajlandó megadni, a nyugatibb közigazgatás. Szó lehet arról is, hogy a kisebbségekkel szemben a törvényességet kezdik alkalmazni, tágitják a kulturális szabadság határait és enyhítik a magyar és német publicistákkal szemben életbeléptetett tiltó rendelkezéseket. Mind ezzel azonban Tatarescu foglalkozik, aki tényleg figyelemmel kíséri, hogy ezen a téren és a fentemlített keretek között visszaélések ne történjenek. Ez azonban minden.

A jelszó: beolvasztani a kisebbségeket.

Bratianu mindeme jogokat az állam érintetlen jogainak keretén belül kívánja megadni a román elem szupremációjának kifejezett irányzatával. A miniszterelnök — írja az Adeverul — így akarja elérni, hogy a kisebbségi elem asszimilálódjék és az idők folyamán csökkenjen. Bratianu Ionel úgy véli, hogy kisebbségi programja alapján a kisebbségek részére kedvező feltételeket teremthet, melyek a közeledést is jótékony módon elősegítik. Mindezt azonban egy feltétellel: a kisebbségek ne követeljék maguknak a jogot, hogy egyenrangúnak tartsák őket a többségi lakossággal és ne tápláljanak titkos reményeket olyan irányban, hogy panaszaikkal a külföldhöz fordulhatnak.

A kisebbségi törvény különös alapelvei.

A cikkíró útnak mondja Bratianu kisebbségi politikáját. Az első lépés ezen a téren a választások idején történt. A második öszre marad, amikor a parlament elé terjesztik a bejelentett kisebbségi törvényeket. Az idő fogja megmutatni, vajon ez az út, amelyre a miniszterelnök rátért, a legjobb-e s az országra nézve a legelőnyösebb. Az Adeverul cikkéhez szinte felesleges volna kommentárt fűzni. A kisebbségi kérdést csak teteles, alapvető törvénnyel lehet elintézni, még pedig úgy, hogy abban a megalkotandó törvényben a kisebbségi jogok maradék nélkül és feltétlenül biztosítottassanak.

Letartóztatták a hivatalos lap vezérigazgatóját

Falcioianu követte el a nagyarányú panamát. — Az öngyilkos Tomescu igazgató hátrahagyott levelében leleplezi, hogy a vezérigazgató egyenes utasítására panamázott. — Falcioianu milliókat kártyázott el. Hatvan millió lejre növekedett az államnyomda kára.

(Az Arad Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata). A hivatalos lap adminisztratív igazgatójának, Tomescumak megrendítő öngyilkossága egyre nagyobb hullámokat vet és a szerencsétlen ember halála nyomán támadt botrányból egy hatvanmillió panama bontakozik ki, melynek már letartóztatottjai is vannak. Az ügyvel — mint megírtuk — a tegnapi minisztertanács is foglalkozott és elhatározta, hogy a Monitorul Oficial vezérigazgatója, Falcioianu ellen, továbbá Petcu Vasiliu pénztárnok ellen szigorú vizsgálatot indít, amelynek lefolytatásával Panait Petrescu közigazgatási vezérfelügyelőt bízták meg, párhuzamosan az ügyességgel által vezetett büntető nyomozással. Tegnap este 7 órakor ugyanis egy Falcioianu vezérigazgatót, miután öt órán át vallatták, mint Petcu Vasiliu pénztárnokot letartóztatták és mindkettőjüket átszállították a vacaresti fogházba. A letartóztatások, melyeket maga Stelian Popescu igazságügyminiszter rendelt el, óriási szenzációt keltettek a fővárosban.

A vezérigazgató letartóztatásának igen érdekes oka van. Az öngyilkos Tomescu ugyanis feleségének levelet hagyott hátra, a melyben a következőket írta:

Gyengeségemet kihasználták a felelőseim. Aldozata vagyok közvetlen főnökömnek, Falcioianu vezérigazgatónak, akinek egyenes utasítására követtem el a visszaéléseket. Tekintélyes és vagyonos családból származom. Vagyonomat, ami megmaradt tisztán én szereztem. Arra kérlek téged, ne haragudj reám, hogy ezt a fájdalmat okoztam neked. Vigyázz a gyermekeinkre és anyámra.

Tomescu ezenkívül az öngyilkosság előtt egy órával egy borítékban átadta a vezérigazgató által elkövetett visszaélésekre vonatkozó összes okmányokat Petrescu közigazgatási vezérfelügyelőnek, aki a vizsgálatot vezeti. Ezeknek az adatoknak alapján történt meg a

bűnös főtisztviselők felfüggesztése, majd letartóztatása.

A Monitorul Oficial új vezérigazgatója ideiglenes jelleggel Copulescu lett.

Az ilfovi törvényszék főügyésze ma délután azután folytatta a vizsgálatot, illetve a letartóztatott vezérigazgató és pénztárnok kihallgatását. Falcioianu maga beismerte, hogy 24 milliót sikkasztott el, amelyben részes To-

mescu és Petcu pénztáros is. A nyomozás megállapította, hogy Falcioianu több milliót kártyázott el az autoklubban. Tomescu öngyilkossága előtt pontos kimutatást készített azokról az összegekről, amelyeket Falcioianu-nak kártya céljaira kifizetett és a kimutatást zárt borítékban átadta egy pénzügyi felügyelőnek azzal, hogy másnap bontsa fel. Kiderült, hogy Falcioianu naponta többször is küldött levelet Tomescuhoz, akitől minden esetben néhány százezer lejt kért. Tomescu felesége kijelentette a főügyész előtt, hogy Falcioianu küldönce sokszor még éjjel is felzavarta férjét, aki minden esetben nagy összegeket küldött feleségének. Azt is megállapították, hogy a bűnös tisztviselők a hivatalos lap papírjaival is üzérkedtek és a makulaturát mindig saját javukra értékesítették.

Szanálják az Ipar- és Népbankot.

Vérteses mezevezés történt a szanálást vállaló aradi bankok között.

(Arad, augusztus 26.) Tegnap délután az Aradi Ipar- és Népbank szanálása ügyében az összes aradi pénzüzetek megbízottai bankközi értekezletre gyűltek össze. Az értekezlet az eléje terjesztett adatok alapján elhatározta, hogy a válságba jutott pénzüzetet szanálásában az összes aradi bankok együttesen vesznek részt. Megállapították, hogy az Aradi Ipar- és Népbank olyan aktívakkal rendelkezik, hogy az összes hitelezőket és befutéseket minden akadály nélkül kielégíthetik. Az ak-

cióban, amely a bank ügyeit véglegesen rendezni óhajtja, az aradi román pénzüzetek is részt vesznek. A szanálási akció egyes módosításait még nem tárgyalta ugyan le teljesen a bankok képviselői, azonban ma már az a helyzet, hogy az összes pénzüzetek teljesen egyöntetű álláspontra vannak és az akció eredményét nemcsak az Ipar- és Népbank hatalmas vagyona, hanem az aradi bankok jóindulata is biztosítja.

Aradi autó titokzatos rejtélye.

Soffőrrel együtt nyomaveszett egy aradi gépkocsinak.

(Arad, augusztus 26.) Ma délelőtt érdekes feljelentés érkezett az aradi államrendőrséghez. Herzfeld Béla aradi autómobilvállalkozó hat Renault-gyártmányú autóbilt várt ma reggelre Aradra. A kocsik közül, amelyek — ahogy mondani szokás — kerekre jöttek volna Aradra, azonban csak öt érkezett meg, mert az egyik gépkocsi rejtélyes körülmények között nyomtalanul eltűnt soffőrjével együtt. A többi kocsi vezetőknek vallomásai szerint a hat kocsi Orastien (Szászvároson) találkozott. — Egyszerre, illetve egymást követve indultak el. Elöl ment a Buc. 1086 jelű kocsi. Egyszerre észrevették, hogy az első kocsi eltűnt. A soffőrök azt hitték, hogy gyorsabb iramban előrefutott és Aradon majd találkozhatnak. Leg-

nagyobb meglepetésre azonban ez a Renault-kocsi nem futott be Aradra. A várnoknál érdeklődtek, de mindenütt azt a választ kapták, hogy a kocsit nem látták. A feljelentő és a rendőrség egyelőre a legnagyobb rejtély előtt áll, mert el sem tudják képzelni, hogy hová tűnhetett az autóbilt és vezetője. A rendőrség táviratokat intézett az összes utba eső állomásokhoz, valahol talán felvilágosítást tudnak nyújtani az autóbilt eltűnéséről.

— Álhírek a diákokonokról. Bucurestiből jelentik: A közoktatásiügyi miniszter megcáfolja a diákokonok bérbeadásáról elterjedt híreket.

TARCA.

Tobak Gergő.

Írta: Kálnoki Izidor.

Nem kell mindjárt azt gondolni, hogy Tobak Gergely valami esküdt ellenségem volt. Ellenkezőleg: jó pajtások voltunk és meglehetősen tiszteltük és megbecsültük egymást. Az ember mindig megbecsüli azokat, akik erősebbek nála s bizonyos mértékig szereti azokat, akik gyöngébbek. Én azért vonzódtam hozzá, mert ő volt a szememben az erő és a hatalom, ő meg azért ragaszkodott hozzám, mert én maradtam mindig alul.

Mi gyöngébb népek eleinte úgy próbáltunk Gergő ellen védekezni, mint ezt a politikusok cselekszik. Entente cordiale kötöttünk ellene. Szövetkeztünk tizen is az egy ellen. Nem mentünk vele semmire. A Gergőnek nemcsak a karja volt erősebb, de a lába is fürgébb volt. Ugy tudott szaladni, mint a nyul és úgy tornászott, mint egy mókus. A zsebei mindig tele voltak kövekkel és rejtett fegyverraktárai is voltak mindenfelé. Emitt egy husángot, amott egy csomó paprikát dugott el, aztán tiltott módon birkózott, gáncsokat vetett, semmi-be se vette a gyermekek genfi konvencióit.

Igy aztán nem maradt más hátra, mint hogy lassacskán az egész ifjuság a Tobak Gergő adófizetője lett. Szégyenlem bevallani, de bizony megvesztegettük a Tobak Gergőt. De nem ám a rendes gyermekek ajándékokért, amilyen a toll, a ceruza, a bélyeg, vagy a lezuható matrica. Az ilyen ifjusági forgalmi értékeket Tobak Gergő egyszerűen megvette. Ő csak élelmiszerekre és krajcárookra reagált. Hogy honnan vette a hozzávaló gyomrot, a jó Isten tudja. Negyven uzsonnát is megevett

egy-egy délelőtt s még az összeharácsolt krajcárokon is zabálnivalót vásárolt. És mi apró népek úgy jártunk vele, mint a felnőttek járnak a nagy hatalmasságokkal. Magunk hizlaltuk még erősebbé és kapzsibbá.

Egyéb jövedelmi forrással is voltak a Tobak Gergőnek. Az apja fazekasmester volt, sőt úgy tudom, az öregapja is, meg a dédapja. Ő maga az apjánál fazekasinas. Ott laktak tözsomszédságunkban. Már most tetszik tudni, a fazekasmesterség roppantul érdekes foglalkozás. Kár, hogy már kiveszőben van. Hiába, a nagy nyárok megeszik a kis mesterségeket. Még nagyoknak is látványosság egy ilyen fazekasműhely. Egy nagy, sebesen forgó kökörong van a közepén. Ugy jár körbe, mint a számár, amikor a malmot hajtja. Forog, gyorsan forog. És akkor a mester odacsap a középre egy csomó agyagot. És kezd a forgó korongon gyurni és formálni. Belemártja az ujját és formálja a nehézkes kezével. És az agyag nyulik és nő és szélesedik és alakot vált. Egy-kettőre fazék vagy lábas lesz belőle.

Én gróf voltam a községben. Minden földi javamat a fazekasműhelyre költöttem. El is határoztam, hogy ha megsegít az Isten, csak fazekas lesz belőlem... Itt a nagyvárosban aztán mégis csak más mesterségre fanyarodtam. El is felejtettem a fazekasságot. A Tobak Gergő is csak olyankor jutott az eszembe, amikor valami csapást mért rám a rossz sorsom. Olyankor azt gondoltam, hogy a Tobak Gergő mégis nagyobb tudott útni.

Bizony annak már jóformán harminc esztendeje, hogy egy szép napon beállit hozzám egy nagy szál ember. Akkor volt, hogy alig fért be a pesti szűk ajtón. (Furcsa: azóta

az ajtók nagyobbak lettek, az emberek meg kisebbek).

— Adjon Isten, tekintetes ur! Megismer-e a tekintetes ur?

Szégyenszemre bevallom, hogy nem.

— Hát ez már nem szép, tekintetes ur. A Tobak Gergőt is elfeledte az ur, a gyerekkori játszópajtását, a testi-lelki cimboráját? Pedig, de sokszor megvert a tekintetes ur!...

A verés szóra derengeni kezdett bennem valami. Csakhogy az én emlékezetemben az a verés másminyen minőségű volt. Ott én kaptam, de nem adtam. Ha ez a szál ember rámfogja, hogy hajdanában én vertem meg őt, akkor ez az ember akar tőlem valamit.

— Mivel lehetek szolgálatára, kedves jó Tobak Gergő uram?

Hellyel kínáltam meg és egy üveg szilvóriumot tettem eléje. Tobak Gergő előbb ivott és csak azután ült le. Amiből észrevettem, hogy a szilvórium nála fontosabb, mint a karosszék.

— Azért jöttem fel Pestre, mert a fazekasság gonosz mesterség lett nagyon. Nem kell már a fazék meg a cseréplábas senkinek. Vasba főznek az emberek, meg bádögba. Vásárolni se érdemes, mert nincs keletje a portékának. Talán még volna értelme a faluzásnak, ha vidéken is annyi volna az autóbilt, mint itt Pesten. Akkor, ha szerencséje van az embernek, belefördítje ez a masina az embert az árokba s egyszerre elkül az egész fuvar. De kinek van ekkora szerencséje? Hát inkább feljöttem Pestre, valami más kereset után nézni.

Mindenesetre ottfogtam Tobak Gergőt magamnál ebédre. No, nem is evett aznap más ember a házban. Ebéd után aztán egy kis borocska mellett tovább beszélgettünk.

Folyik a vizsgálat Aradváros mérnöki hivatala ellen.

Az eddigi adatok beigazolták Siclovan bűnösségét. — A városi mérnökök ügye még tisztázatlan. — Hoiesescu vezérigazgató nyilatkozata a vizsgálat eddigi állásáról.

(Arad, augusztus 26.) Feszült érdeklődés előzte meg azt a vizsgálatot, amit Hoiesescu közlekedésügyi miniszteri vezérigazgató az aradi mérnöki hivatalban ma reggel kezdett meg. Azok a botrányok, amelyek az utóbbi hónapokban az aradi mérnöki hivatal körül történtek, szükségessé tették azt, hogy alapos vizsgálat teljesen tisztázza az ott uralkodó helyzetet, kiderítse azt, hogy ki a bűnös és ki az ártatlan, hogy végre megszűnjön a sok szóbeszéd, amely szélteben-hosszában keringett erről a városi hivatalról. Ma reggel kilenc órakor kezdődött meg a részletes vizsgálat, amelynek folyamán Hoiesescu vezérigazgató átvizsgálta tüzetesen Siclovan György mérnöki hivatali tisztviselő ügyének aktáit, majd kihallgatta Muresan János városi főmérnököt. A vizsgálat és a kihallgatás körülbelül déli egy óráig tartott, amikor azután Hoiesescu Miklós vezérigazgató fogadta az Aradi Közlöny munkatársát és a következőkben nyilatkozott:

— Az eddigi vizsgálat kétségtelenül beigazolta Siclovan György mérnöki hivatali tisztviselő bűnösségét. Most már az van hátra, hogy helyszíni szemlét tartsak mindazokon a helyeken, amelyeknél visszaélés történt és személyesen győződjek meg mindezekről. Ennyit eredményezett egyelőre a mai vizsgálat. Ami pedig a városi mérnökök ügyét illeti, annyit mondhatok, hogy az eddigi vizsgálat semmiféle bizonyítékot nem produkált arra vonatkozólag, hogy ők tudtak volna, vagy támogatják volna ezeket a visszaéléseket, vagy pedig, hogy pénzt kaptak volna a tisztviselőtől.

— Kiterjeszti Vezérigazgató Ur erre a körülményre is a vizsgálatot?

— Feltétlenül. Miután tudomásom van arról, hogy Borneas Gyula dr. városi tanácsos a tanács egyik ülésén egy deklarációt olvasott fel, amelyben egy városi mérnökről van szó, feltétlenül érintkezést keresek vele a holnap nap folyamán és jegyzőkönyvet vészek fel arról, amit Borneas dr. tud. A vizsgálat jelenlegi stádiumában még nem alakult ki a vé-

— Mit a terveid a jövőre nézve, Gergő?
— kérdeztem tőle, most már tegezödvén a felújított gyerekkori emlékek alapján.

— Semmi, te uram. Elmegyek haza. Nem való ez a Pest az ilyen falusi embernek. Ez a sok kórház leeszi rólam a húst és az erőt. Nekünk levegő kell és szabad levegő. Elmegyek haza.

Fölszereltem az én kedves gyerekkori pajtásomat minden jóval. Elvégre a régi emlékek köteleznek. Nagy hálálkodva indult neki Tobak Gergő a hosszú utnak. De egy hét múlva hetoppan. Hogy így-ugy, lekéste a vonatot. Ebben az utálatos nagy városban az ember olyan könnyen elvétí a járást. Mire másnap újra kiment volna a vonathoz, már nem volt pénze. Hiszen vacsorázni is kellett...

Minék szaporítsam a szót! Tobak Gergő egy esztendőn keresztül minden istenadta héten, pont a szerdai napon, megtisztelt becses megjelenésével. Így jutottam én egy bűjnap-hoz hetenként, ami elvégre nagyon egészséges. (Évek múlva megtudtam, hogy a hét többi napjain egyéb földieket keresett fel, ugyanolyan célzattal, mint szerdánként engem).

Addig nem ment le a nyakamról, amíg írást nem adtam róla, hogy „én, alulírott kötelezem magamat minden hónap elsején harminc pengő forintokat hiány nélkül, életem fogytáig becsületesen megküldeni”.

Tobak Gergő átvette az írást és a megfelelő forintokat, ezuttal csakugyan hiány nélkül, hazautazott.

leményem teljesen, azonban eddig legalább az én meggyőződésem az, hogy Arad város mérnöki karának semmi része ezekben a visszaélésekben nincsen. Végleges véleményt mindenestre csak a vizsgálat befejezésével mondhatok. A vizsgálat — különben — az eddigi helyzet szerint valószínűleg két napig fog eltartani és végeztével természetesen megteszem a jelentést a miniszteriumnak.

— Sor kerülhet-e esetleg felfüggesztésekre? — hangzott a további kérdés.

A vezérigazgató egy pillanatig elgondolkozott, majd megfontoltan válaszolt:

— Nem valószínű, hogy erre szükség lenne. Amint mondtam, eddig semmiféle bizonyi-

A régens fia nem kap ellenjelöltet.

A néppárt is résztvesz az időközi választásokon.

(Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójának távirata.) Az Averescu-párt végrehajtó bizottsága ma ülést tartott, amelyen elhatározta, hogy a párt Roman-megye kivételével részt vesz az időszaki választásokon. A végrehajtó bizottság ezután Radulescu Motru egyetemi tanárt jelölte a helyi szervezet elnökévé.

A Política szerint a nemzeti-parasztpárt szintén elhatározta, hogy Romanban nem állít jelöltet, így Romanban egyetlen jelölt Buzdugan régens fia. A nemzeti-parasztpárt azzal indokolja meg elhatározását, hogy Buzdugan jelölt a nemzeti-parasztpárt tagja, csak speciális helyzeténél fogva lép fel pártönkivüli programmal.

Német-francia ellentétek az interparlamentáris konferencián.

A német birodalmi gyűlés elnöke sürgeti a Rajnamegszállás megszüntetését. — Jouvenal a további megszállást szükségesnek tartja. Holtpontra jutott a német-francia kibékülési politika.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Tegnap délelőtt nyitották meg — mint mai számunkban megírtuk — 25 állam 400 képviselője jelenlétében az interparlamentáris unió konferenciáját. A megnyitó után Poincaré nagy beszédben fejtette ki, hogy az interparlamentáris uniónak az a feladata, hogy ledöntse a nemzetek között emelkedő torlaszokat. Valamely nép, bármilyen hatalmas az, nem élhet egymagában, viszályon túl. A beszéd után Leobe német birodalmi képviselő, a német birodalmi gyűlés elnöke német nyelven szólt fel és ama reményének adott kifejezést, hogy a konferencia előbbre viszi a béke ügyét. A locarno-i politikával foglalkozva megállapítja, hogy Briand és Stresemann által kezdeményezett kibékülési politika, ugylátszik holtpontra jutott. Semmi szükség nincsen arra, hogy Franciaország és Németország örökké bizalmatlanok legyenek egymás iránt. Az európai béke ügyét az szolgálja legjobban, ha Franciaország nyilvánosan kijelentené, hogy 1928. január elsején túl nem lesz egyetlen francia katona sem már német területen. A delegátusok nagyrésze tüntető közönnnyel fogadta a beszédet.

Ezután Lukács György magyar megbízott szólt fel, aki leszögezte, hogy kívánatosnak tartaná, ha a Népszövetségben helyet foglaló államok egyike sem igyekezne magát kivonni a népszövetségi egyezmény kötelezettsége alól. Utána Hubert Lucien szenátor beszélt, aki kijelentette, hogy a franciák számára a világ béke egyik pillérét jelentené a francia-német egyezmény. Berthold amerikai delegátus a döntőbírósságok mellett foglalt állást, majd Jouvenal — Leobe beszédére válaszolva — kijelentette, hogy a múltból le kell vonni a tanulságokat, de a pillantást a jövőre kell vetni.

— Nekünk itt csak a békéért való együttes

felelősséget kell megállapítanunk — mondotta. A béke veszélyeztetése arra a tényre vezethető vissza, hogy két Európa van, a nyugati, ahol elismerik és a keleti, ahol nem ismerik el a területi status quot. A Rajna-vidék katonai megszállása az egyetlen kezesség arra, hogy stabilitás lesz Európa keletén. Jouvenal beszéde nagy elkedvetlenedést okozott a német küldöttségben és a választ Leobe fogja megadni.

Gyújtogatással vádolt aradmegyei kereskedő.

A pancotal raktártűz epilógusa. — Előzetes letartóztatásba helyezték Galló Jánost.

(Arad, augusztus 26.) Nemrégiben beszámoltunk arról a rejtélyes pancotal tüz esetről, amelynek áldozatává Galló János pancotal nagykereskedő birtokában lévő pancotal volt uradalmi magtár esett és az épület elhamvasásával bennégett milliós értékű árucikk is. A kár biztosítás útján megtérült volna. A megindított tüzvizsgálat nem tudott semmi konkrétumot felmutatni a tüz okának kiderítésére vonatkozólag, míg most szenzációs fordulat állott be ez ügyben. Radu Pascu vizsgálóbíró utasítására a csendőrök ma bekísérték Aradra Galló Jánost, mert egy aradi biztosító társaság feljelentése alapján az a vád merült fel, hogy Galló János gyújtotta fel a magtárt, csak hogy a biztosítási díjat megkaphassa. Bár Galló a tüz idején nem volt otthon mégis a tanuvallomások úgy hangzottak el, hogy Gallónak része volt a tüz kitörésében, sőt a gyújtogató egyenesen Galló utasítására dobott üszköt a malomra. Radu Pascu megkezdte a megvádolt nagykereskedő kihallgatását és egyben előzetes letartóztatásba helyezte.

Várkonyi Mihály és Raymond Griffith legszébb filmje a: **Férjcsere** Ma, a Marosparti mozgószínházban vigjáték. Az előadások fél 9 és 10 órakor kezdődnek.

Várja diákjait

az aradi katolikus gimnázium.

Az intézet ernyedetlen harccal küzd a nyilvánossági jog elnyeréséért. — Remény van arra, hogy a törekvést az idén siker is koronázza.

(Arad, augusztus 26.) Aradváros magyarságának az aradi katolikus gimnázium sorsa és jövője állandóan égető problémája. Aggódo pillantások kísérik Arad jelentős kulturális központjának lépéseit és feszült figyelem irányul feléje. Vajon az aradi katolikus gimnázium nem tántorodik meg azok alatt a súlyos csapások alatt, melyeket a törvény paragrafusainak vasöklei sújtanak rája. Érvől-évre folytatja heroikus küzdelmét a gimnázium a megszorítások utvesztőjében, de a reménybe-keményedett akarat mindaddig elég erős volt ahhoz, hogy a már-már elemvedésből, csüggedtségből újból feltámaszkodjék és tovább, tovább vigye a keresztest, mert egyszer talán a sok hő óhajítás ott fűződik a bárszékénél megértő belátásra talál és akkor talán megül, megpihen a sok évek kemény küzdelme. Most legutóbb már az a kósza hír is járta, hogy földadta a küzdelmet az aradi katolikus gimnázium vezetője és megelégedve a tetté schase érő ígéreteket, ez év szeptemberén lakatot tesz a gimnázium kapujára és a diákság előtt nem nyitja meg azt. Megrendülés fogadta a hírt, amely azonban — igaz öröme — nem bizonyult valósnak, mert amint most a legautentikusabb forrás igazolja, az aradi katolikus gimnázium ez évben igenis tart kapukkal várja a diákságot és folytatni kívánja azt a golgothás utat, amely meg fogja teremni a hön óhajtott nyilvánossági jogot. Mert meg fogja teremni. El kell hogy jöjjön az a jobb belátás, amely megkoronázza a küzdelmet az engedély kiadásával. És meg kell, hogy nyugodjon minden szülői szív és minden gyermeki lázongás a vizsgák kedvezőtlen eshetőségeivel szemben, mert a tanítás az intézetben oly pontos betartása a törvény előírt követelményeknek, amely többet sejtet remélni, mint Reményt, az engedély elnyerésére vonatkozólag. Tul azon, hogy magyar ügyet szolgál minden szülő, ki gyermeke neveléséből nem kapcsolja ki a katolikus gimnáziumot, saját érdek az, hogy az ígéret megvalósulása felé gyorsan haladó aradi katolikus gimnáziumot megtartsa Aradváros magyarsága. Mert ha el kellene vinnie máshová gyermekét, az mily mérhetetlen emelése lenne a családi költségnek. És a katolikus egyházközség, a gimnázium vezetősége ugyancsak segítségére siet minden szülői jóindulatnak és bármily áldozatok árán is, de megnyitja azokat a gimnáziumi kapukat, amelyek be lépni minden magyar diáknak szent kötelessége.

Egyébként ma munkatársunk beszélgetést folytatott egy, a katolikus gimnázium vezetőségéhez igen közelálló férfival, aki a katolikus gimnázium sorsára vonatkozólag a következő megnyugtató kijelentést tette: A katolikus gimnázium igen ez évben ismét megnyitja, minden ellenkező hír ellenére. Ez az esztendő az, amelyet föltétlenül végigharcolunk abban az erős hitben, hogy a katolikus gimnázium végérvényesen birtokába jut a nyilvánossági jognak. Az egyházközség és a gimnázium vezetősége mindent elkövet, hogy az előirt törvényes követelmények betűről-betűre való betartása ne legyen eredmény nélküli és a miniszter végül engedélyezze a katolikus gimnázium nyilvánossági jogát. A katolikus gimnázium és a katolikus internátus terét ez évben is várja diákjait és hiszem, hogy mindenki átérzi annak a fontosságát, amely a gimnázium fennállását és boldogulását jelenti és a diákok megfelelő számú jelentkezése ez évben sem fog elmaradni.

Aradon is felütötte fejét a gyermekbénulás.

Három gyermeket kezelnek az aradi gyermekkórházban. — Milyen óvintézkedések szükségesek a betegség legyőzésére. — Országszerte terjed a veszedelmes járvány.

(Arad, augusztus 26.) A kegyetlen gyermekbetegség, amely hetek óta pusztít Bucuresztben és amelynek eddig több mint 120 áldozata van, Aradon is felütötte fejét:

Aradon eddig három gyermekbénulási esetet

kezelnek. Az első két eset a megyében jelentkezett. Musca községben egy gazdálkodónak két kisgyermekét betegedett meg a gyermekbénulás tüneteivel közepette. A járási orvos utasítására azonnal beszállították a gyermekeket az aradi gyermekkórházba, ahol kezelés alá vették őket. Teknap délután dr. Pop gáji hatósági orvos is bejelentett egy ilyen esetet; egy textilgyári munkavezető ötéves kislánya betegedett meg paralizis infantiliban. A gyermeket most villanykezelésben részesítik és miután a hűdés ezúttal könnyebb formában jelentkezett, minden remény megvan arra, hogy a kisfiu hamarosan fel is gyógyul. Dr. Cucu Vazul városi főorvos a gyermekbénulási esetekre vonatkozólag a következőket jelentette ki:

— Egyelőre még semmi ok a félelemre nincsen, mert egyáltalában nem járványszerűen jelentkeztek az esetek. Ilyen szórványos eset minden évben volt, természetesen olyan tömegesen, mint most Bucuresztben, seholsem lépett fel. Mindenesetre a szükséges óvintézkedések megtétele céljából a holnapi egészségügyi bizottsági ülésen

szóváteszem a gyermekbénulási eseteket és megbeszéljük előre azokat a rendszabályokat,

amelyeket életbeléptetünk, ha ezek az esetek nagyobb számban fognak jelentkezni. Más intézkedésre egyelőre nincsen szükség. A legnagyobb baj az, hogy még ezideig nem sikerült felfedezni a járvány kórokozóját.

Beszélgetést folytattunk egy ismert nevű aradi orvossal is, aki a következőket ismertette ezt a veszélyes járványt:

— A gyermekparalízis, vagy járványos gyermekbénulás fertőző, ragályos betegség, amely az idegrendszeret támadja meg. Még a járványos esetekben sem okoz mindenképp betegséget, így felnőttek sokszor csak hordozókká magukban a kórokozót, anélkül azonban, hogy megbetegednének. A kórokozóra nézve még nincsen tudományos megállapítás. Körbonctanilag a betegség egy gyulladással fojtamat, amely különösen a gerincagyvelőt támadja meg, de nem kíméli az idegrendszer más részét sem. Gondosan kell izolálni azokat, akiknél gyanú merült fel, hogy megkapták ezt a betegséget, mert rendkívül gyorsan terjed és nagyon ragályos. A tünetei rendkívül változóak. Rendszerint ugyanolyan tünetek között kezdődik, mint más fertőző betegség: magas láz, hurutos tünetek a gyomorban, bélben vagy tüdőben. Feltűnő jelenség, hogy a beteg napjai rendkívül álmos, éjjel nyugtalan, végtagjai rángatóznak, fejéről panaszkodik, nagymértékben izzad és tagjai a legkisebb érintésre is fájnak. Ezek a tünetek négy-öt napig tartanak, azután leszáll a láz és beáll a bénulás. A beteg tagjai petyhüdtek, bénák lesznek, három-négy nap múlva vagy visszafelődnek ezek a bénulások, vagy pedig a beteg teljes vagy részleges béna állapotban marad. A megbetegedetteknek átlag 10 százaléka pusztul el, de voltak már olyan esetek is, hogy 40 százalékos halálos arány is volt. A betegség kifejlődésének tartama egy naptól kilenc napig terjed.

— Speciális gyógyszer a gyermekbénulás ellen nincsen. Gyógykezelésénél szép eredményeket mutatnak fel a lábbadozó betegektől vett szérumoltásokkal. Sajnos, ennek a szérumnak az előállítására nagy technikai nehézségekbe ütközik. Kísérik a kombinált jódtropin kezelést is, meleg fürdővel kapcsolatban. A legfontosabb társadalmi védekezés pedig az izolálás. Ami az egyéni védekezést illeti, tisztán kell tartani a kezét és többször lemosni alkohollal, a száját öblögetni kell hidrogén-peroxidral és az orrvilásokat többször

bekenni félszázalékos mentolos kámforvazelinnel.

Eddig az orvosi nyilatkozat, Reméjük azonban, hogy járvánnyá nem fajul Aradon a betegség és a preventív óvintézkedések utját állják annak, hogy a bucaresti-i veszedelem Aradra is áterjedjen.

Itt írjuk meg azt a bucaresti-i jelentést, hogy tegnap újabb 11 paralizis infantillal jelentettek be a fővárosban, főleg a külvárosokból. A járvány az ország több városában is elterjedt és számos áldozatot szedett. Az egészségügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint vidéken Cernavoda, Constanta, Jasi és Galat városok a járvány fészkei, de ezenkívül a falvakban is előfordultak megbetegedések. — Staicovici tiszti főorvos kijelentette a sajtó képviselőinek, hogy

a járvány még most is növekvőben van, elsősorban azért mert nem tartották be azt az óvintézkedést, hogy a járványkórházakat teljesen izolálják. A főorvos a betegség kezelésére a Röntgen-gyógymódot ajánlja, amely már több esetben bevált.

Művészet.

* Beregi Oszkár sürgönyileg értesítette az aradi színházat, hogy szeptember harmadikán Bánk Bár helyett Maeterlinck világhírű és érdekes drámai cselekményű Monna Vannáját akarja eljátszani. Így tehát első nap Monna Vanna kerül színre, Prinzipalle szerepében Beregivel, vasárnap este pedig Hamlet, Reinhardt szenzációs, modern rendezésében. Ebben a két darabban bucsuzik a nagy művész Arad közönségétől, valószínűleg több évre, mert szerződéses kötelezettségei ismét Berlinbe szólítják, ahol Reinhardt színházában és az Ufa filmgyár több nagyszabású filmjében fog fellépni. A darabok többi szerepei az aradi színház kitűnő drámai együttesének kezében vannak és így a közönség már eleve biztos lehet, hogy precíz és pergő előadásokban lesz része. Jegyek mindkét előadásra vasárnap reggeltől kezdve premier-helyárakkal a téli színháznál kaphatók 10—1-ig és 4—6-ig.

Dagad

az aradi bélyeghamisítás botránja. A hamis okmánybélyegek miatt letartóztattak egy dévai ügyvédet.

(Arad, augusztus 26.) Annak idején beszámoltunk arról a nagy feltűnést keltő bélyeghamisításról, amelyet Aradon az állambiztonsági hivatal leplezett le. A hamis bélyegek terjesztésében — mint annak idején meg is írtuk — egy Fuchs E. nevű vulkáni kereskedő is szerepelt, ő volt — hír szerint — az egész eladás megszervezője. Mint most a dévai jelentésekből kiderül, a kereskedő különösen a Zsilvölgyében terjesztette nagy mennyiségben a hamis bélyegeket, amelyek miatt különben egy dévai ügyvéd is vizsgálati fogságba került. A dévai ügyészségben ugyanis észrevették, hogy egy dr. Roth Manó dévai ügyvéd által beadott kérvényen egy hamis 10 lejes okmánybélyeg van. A titokban levezetett nyomozás eredményeként letartóztatták az ügyvédet, aki azzal védekezett, hogy a bélyegeket Fuchs E. vulkáni kereskedőtől kapta. Elmondotta, hogy 10.000 lejt adott át a kereskedőnek, hogy azt vigye el Budapesten levő feleségének. A kereskedő azonban elsikkasztotta a pénzt és helyette ezer darab 10 lejes okmánybélyeget adott át neki. A bélyegek egy részét az ügyvéd a vasuti pénztárnál beváltotta, más részét maga használta fel. Az ügyészség más alá helyezte az ügyvédet, akit le is tartóztattak. Dr. Roth felelősséggel élt és a dévai törvényszék vádpancáca elrendezte szabadságra helyezését, amit azonban az ügyészség megfellebbezett. Az ügy most a timisoarai (temesvári) táblánál van döntés végett. Fuchs kereskedő, amint hírét vette az ügyvéd letartóztatásának, megszökött Vulkánból, otthagya üzletét.

27-én 5, 7 és 10 órakor Szombat

U R A N I A B A N

Szenzációs világgím 14 felvonás

Metropolis

Mindkét rész egyszerre. Mérsékelt helyárak.

Film készül a kivégzett olasz anarchistákról.

Párisban még mindig folynak a tüntetések. — A francia kormány erős kézzel elfojtja a rendezvényeket. — Kormánykegyelet a meggyalázott ismeretlen katonával szemben.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósítójának távirata.) Párisban tartanak tovább a tüntetések. Tegnap este ismét tüntettek és az összetűzésbe a fegyverek is beleszóltak, azonban egy hirtelenl jött záporos hatásokkal bizonyult a rendőrfegyvereknél, mert teljesen szétkergette a tüntetőket. A belügyminisztérium elrendelte, hogy a külföldi tüntetőket azonnal toloncolják ki az országból. Az amerikaiak ezerszámra menekülnek Párisból, miután az uccán minduntalan felhangzik a kiáltás:

— Le az amerikaiakkal, de Coolidge-al, le a lincsigazságszolgáltatással!

A történetek után lehetségesnek tartják, hogy az amerikai légionáriusok szeptember 19-ikére tervezett párisi ünnepélye elmarad, miután a munkások megfogadták, hogy ezt az ünnepet igyekeznek minél kellemetlenebbé tenni az amerikaiak számára. A légionáriusok fogadtatására, akik a harctereket akarták meglátogatni, fogadóbizottságok alakultak, azonban a bizottságok a kivégzések megtör-

ténte óta állandóan bomlanak. A központi fogadóbizottság elnöke, egy polgári érzelmeiről ismert egyéniség, lemondott tisztségéről, mert nem hajlandó a történetek után az amerikaiakat fogadni.

Poincaré ma délelőtti minisztertanácsot hívott össze, amely kizárólag az elmúlt napok véres zavargásaival foglalkozott. Elsősorban a zavargások politikai következményeit vitatták meg. A kormány elhatározta, hogy minden további tüntetést a leghigorubb eszközökkel csírájában fojt el és feltétlenül biztosítja az amerikai hadviseltek tiszteletére rendezendő ünnepségek sima lefolyását. Az amerikai légionisták szeptember közepén érkeznek Párisba és fogadtatásukra meg kell tenni minden lehetőt. A minisztertanács végzetével a kormány tagjai az ismeretlen katoná sereglékét látogatták meg, amelyet a tüntetők egy csoportja leköpdösített és megkoszorúztak a szobrot.

A bécsi jelentések szerint egy osztrák filmvállalat tegnap kezdte meg Sacco és Vanzetti felvételét. A film témája Sacco és Vanzetti élete és halála lesz.

Felfedezték Vándorék titkos levéltárát

Elrejtett fiókokban megtalálták a szökésre vonatkozó levelezést. Kompromittáló iratok tömege a hatóság kezében. — Hogyan készült Vándor a szökésre. — A volt cégtárs szerezte meg hamis adatok alapján az utlevelet. — Az amerikai rokon hasznos utbaigazítása. — Új irányokba terelődött a nyomozás.

(Arad, augusztus 26.) A mai nap újabb meglepő szenzációt hozott a Vándor-ívérek szélhámossága ügyében. Egy érdekes véletlenből kifolyólag olyan dolgok kerültek nyilvánosságra, amelyek kétségtelenül bebizonyították, hogy ez a két agyafúrt ember rendkívül ügyes trükkjeivel, valósággal orruknál fogva vezette a hitelezőket és mindazokat, akik velük érintkeztek. Mint jelentette az Aradi Közlöny, Radu Pascu vizsgálóbíró, a hitelezők érdekeinek megvédése céljából elrendelte a két Metianu (Forray-)uccán levő Vándor-üzletben levő áruk leltározását és az üzleti könyvek lefoglalását. A hitelezők abban reménykedtek, hogy az üzleti könyvek majd fel fogják tüntetni, hogy melyek azok a cégek, ahol Vándor Bertalan és Sándor, gyári áron alul — sokszor ötven százalék engedménnyel is — adtak el a hitelbe vett árukból. A könyvekben azonban nyoma sem volt ilyen tételeknek, csupán magánuton sikerült az érdekelteknek megtudniok, hogy két timisoarai (temesvári) cégnek több mint három millió lej értékű árut adtak el készpénzért, de rengeteg árut szállítottak Oradea-Marera (Nagyváradra) is.

Felfedezik az iratok titkos rejtekhelyét.

A leltározást tegnap kezdték meg a hatósági kiküldöttek és a hitelezők megbízásából dr. Rácz Sándor ügyvéd vett részt az áruk felvételénél. Az egyik sarokban, leltározás közben sikerült megtalálni a fontosabb üzleti könyveket, az üzleti levelezésekből azonban csak jelentéktelen részt találtak meg. Késő esti órákban azután egy különös véletlen olyan okmányokhoz juttatta a hatóságokat, amelyek teljesen tisztázzák Vándorék viselt dolgait, sőt még az a pontos cím is előkerült, ahol jelenleg tartózkodnak. Dr. Rácz Sándor az üzlethelyiség hátsó részében levő szekrényt nézegette és véletlenül könyökével megnyomta a szekrény falát. Ebben a pillanatban egy méter magasságban egy csapóajtó nyílt ki, amely mögött sötét üreg látszott. Bevilágították a rejtekhelyt mögé és bent szépen elrendezve, rengeteg irás, okmány, könyv és levelezés volt látható. Az érdekes, szinte detektívregényekben illő felfedezés nagy feltűnést keltett és a megismerés még fokozódott, amikor a további kutatások alatt, a pénztár mélyén szintén egy rejtekhelyet találtak, amely mögött egy láda-

szerű üreg volt. Ebből az üregből ugyancsak nagymennyiségű levél került elő.

Már 1925-ben szökést tervezett Vándor Bertalan.

Az összes leveleket és okmányokat meg nem sikerült átolvasni és felülvizsgálni. Azonban máris világossá vált Vándorék eddig rejtélyesnek látszó szélhámossága. A levelek egy részét Mayer Miksa nevű sógora küldte az északamerikai Ohio államból. E levelekből kiténik, hogy Vándor Bertalan már 1925. márciusában is foglalkozott azzal a tervvel, hogy nagy adósságok hátrahagyásával Amerikába szökik. Sőt bizonyos, hogy már akkor hozzáfogott manipulációhoz. Sorrend szerint, látszólag az első Amerikából érkezett levél kérdéseire válaszol Vándor Bertalanak. Mayer Miksa azt ajánlja, hogy Vándor próbáljon rabbi-, vagy metsző-igazolványt szerezni s akkor ő viszont kijárhatja a beutazási engedélyt.

A sógor pontosan utbaigazítja a szökni készülő kereskedőt.

A továbbiakban ugyancsak Mayer figyelmezteti Vándorékát, hogy úgy intézzék ügyüket, hogy idejük legyen Amerikát elérni; ne-hogy utközben történjék valami baj. Egy későbbi levél azt a tanácsot adja, hogy családját egyelőre ne vigye magával, mert az akadályt jelenthet. Valószínű, hogy Vándor erre válaszolt is, mert egy ezutáni levél visszatér a kérdésre és azt mondja, hogy kellő körültekintéssel a család is utnak indulhat, de nem kell tudniok az előzményekről. Az események alakulnak. Az utlevél megszerzése már napok kérdése és Mayer levelet ír, amelyben megnyugtatta Vándorékát, hogy Amerikában nem történik semmi bajuk. Ha Newyorkba érkeznek, azonnal üljenek egy levélben jelzett autobuszra és az elviszi őket a várakozó családtagokhoz. Továbbá: a táviratot megkapták, az ismert időben pontosan várják őket az amerikai

rokonok. Ezek a rövid levelek pontos tükörképet adnak Vándorék készülődéseiről.

Orosz hadifogoly, mint kivándorlási ügynök.

Egy másik levélsorozat következik, amely Vándorék romániai manipulációira vet fényt. A leveleket Schächter József bucaresti-i kivándorlási ügynök írta. Schächter valamikor orosz fogoly volt és a kárpáti harcokban fogták el 1917-ben. Intelligensebb kereskedőember volt, aki hamarosan elsajátította a magyar nyelvet és megismerkedett Vándor Sándorral, akinek abban az időben üzlete volt a str. Bratianu (Weitzer-uccán). Az ismeretségből szoros barátság keletkezett és később Schächter társa is lett Vándor Sándornak. Amikor az üzlettel felhagyta, együtt mentek Bucurestibe, ahol három esztendőn keresztül éltek; állítólag kereskedelmi ügynökségi irodát tartottak fenn, de mint később kiderült, kivándorlási ügynökséggel is foglalkoztak. Vándor Sándor körülbelül ez év július elején érkezett vissza Aradra. Néhány nappal később elutazott bátyja és ő vette át az üzlet vezetését, amely utasítás szerint abból állt, hogy minél több pénzt szerezni mindenáron és kijátsszani a hitelezőket.

Feltámad a gyanú a bűntárs ellen.

Közvetlenül a nagyobb lejáratok előtt néhány nappal, tehát augusztus elején Aradra érkezett Schächter is. Senki sem tudta, hogy mit csinál itt. Gyakran tartózkodott a Vándor-cégnél és Vándor Sándorral, a szélhámosságok leleplezése napján együtt tüntek el Aradról. Érdekes, hogy Iancu Traian, az aradi államrendőrség direktora, azonnal gyanusnak találta Schächter szerepét és erről jelentést tett az illetékes hatóságoknak. Hogy a rendőrigazgató gyanúja nem csalt, azt Schächter által írt levelek bizonyítják legjobban.

A volt cégtárs utlevelet szerez.

Schächter írja, hogy az utleveleket az esetben megtudja szerezni, ha Vándor rabbiigazolványt tud felmutatni. Egy későbbi levél szerint egyik Szolnok-Doboka megyei község rabbi- és metsző-igazolványa eljutott Schächter kezéhez. De figyelmezteti Vándort, hogy azonnal utazzon az illető községbe, mert a minisztérium táviratilag kérdést intézett, vajon tényleg ott működik-e mint rabbi és metsző. Vándor bizonyítáta megfogadta a tanácsot és elutazott. Bizonyítja ezt egy másik levél, amely megnyugtatta, hogy a községi rabbi-ügy rendben van, csak az aradi orthodox hitközségtől kell igazolványt kérnie. Nem tudni, hogy Vándor tényleg megkerítette-e az igazolványt, vagy hamisította, de egy másik levél nyugtatja ezt a rabbi-igazolványt is. Azt írja továbbá, hogy az utlevél-kérvényt beadta a konzulátusnak és most már nyugodtan készülhetnek a nagy utazásra. Később jelenti, hogy az utleveleket a napokban futárral küldi. Ez az utolsó levél közvetlenül Vándor Bertalan elutazása előtt kelt. Azután egy távirat: „Utazzatok nyugodtan, minden el van intézve.”

Simán ment az így előkészített szökés.

Vándor Bertalan az így megszerzett utlevéllel el is utazott, de nem Grádoba, ahogy itt híresztelték, hanem egyenesen Hamburgba, ahol várta családja és együtt mentek ki Amerikába. Elég idő volt az utazáshoz, az elhelyezkedéshez addig, amíg kiderültek a szélhámosságok. Vándor Bertalanek azonban nagy hibát követtek el, amikor nem semmisítették meg az irataikat. Amerika bizonyára nem fogja eltűnni, hogy hamis okmányokkal, hamis utlevéllel tartózkodják valaki területén és bizonyos, hogy az első intervencióra kiadják Vándorékát Romániának. És ez mind annak köszönhető, hogy megkerültek a kompromittáló levelek. A nyomozóhatóságok most nagy apparátussal dolgoznak és Schächter, aki jelenleg Bucurestiben tartózkodik, ha addig meg nem szökött, rövidesen szintén a letartóztatottak között lesz. Az illető község hitköz-

Feltétlenül meg kell nézni, mert

SOK FÉRJCSERE

volt már a világon, de olyan még nem, mint ma van a

Marospartin mozgóban.

ségi előjárásága ellen is vizsgálatot indítanak, ahol Vándorék hamis rabbitigazolmányát kiállították. Valószínűnek látszik, hogy ezek után a vizsgálatot kiterjesztik és a megtalált iratok alapján még számos letartóztatás várható.

H I R E K.

Az a bizonyos színházi koncesszió!...

Olyan zsiros konc az, amelyért olyan nagyon érdemes tülekedni?

Kaptuk az alábbi írást, amely érdekesen világít rá a színházi koncessziók kulisszatitkaira s az azokból származó egyéb gyönyörűségekre: Azt hiszem, hogy a színházi koncesszióról valóban el lehetne mondani, hogy örök témája a napisajtónak, mely állandóan felszínen van. Az év bármely időszakában. Nyáron a kiadásakor, télen pedig ennek előkészítéskor. És évről-évre bámulatos az a tülekedés, amely megrohamozza a miniszteri bürokráciát: se szeri, se száma a mindent ígérő direktoroknak, akik aztán precizen betartott pontossággal decemberben, vagy legrosszabb, azaz legjobb esetben januárban bemonadják az ultimót és volt gázsifizetés — nincs gázsifizetés. Nem e sorok közé való az ebből eredő élettragédiák esetelése, amire természetesen a „fönn” oly kedves direktor ur fittyet hány. És ekkor hármias panaszajgatás kezdődik. A direktor sir, hogy a közönség mostoha, a közönség sir, hogy a színigazgató megfosztja a színházról és a színész sir, mert otthon éhes gyerekek sirnak, de gázsí nincs. Így megy ez évről-évre. És miért? Mert a jelölt ur csak színigazgató akar lenni. Csak a titulus birtokosa s nem gondol arra, hogy miként a hadvezér nemcsak vezet, hanem felelős is a serege lépéséért, úgy a színigazgató is felel a színház vezetéséért. Számolni kell azzal, hogy akár van a direktornak megfelelő mellékállomása, akár nincs — egy hóban nyakába vesz 8—900.000 lej rezsit, csak 20 előadást tarthat, mert tíz napra román társulatnak kell átengednie színházát és ha át is rándul kényszerállomáshelyére, az egyébre sem jó, minthogy a színészek holtfáradtan vánszorogjanak vissza a „jó vidékről”. És ha aztán pontosan teljesíti esetleg egyik-másik színigazgató az előírt követelményeket, gázsifizetés rendben, művészeti igény kielégítve — még megtörténhetik, hogy a kollegák ellene törnek s intrikaáradat indul ellene. És ha megjön a hivatalos védelem, akkor jelentkezik a „helyi jó szív”, aki szépen elhozza a „protekciónak”. Színész, vagy színésznőt. Rendszerint az utóbbit. És azonnal ívet vesz elő a „helyi jó szív”, amelyen aláírások sorakoznak, hogy: én, meg én szeretném X. J. művésznőt!... Nincs kitérés. Más. A színigazgató akár sohase gondolkodik, hisz ott vannak a derék barátok, a jó tanácsadók, akik rögtön készek a pompás tanácsokkal. Egyszer egy direktor végre önállóan gondolkodott s így az az egészséges ötlete támadt, hogy elment szépen az iv aláíróhoz és kijelentette: X. J. lesz a primadonna, ám tessék bérelni... Meg kell jegyezmem, hogy X. J. nem lett primadonna; hogy miért?... Azt hiszem világos... Hát így fest az a bizonyos színházi koncesszió! Gyönyörűség! — ugye?!... (*)

— Román-orsz tárgyalások Besszaráblában. Bucurestiből jelentik: Ma reggel Tighina-ba érkezett a szovjet delegáció, hogy a román bizottsággal együtt megvizsgálják a különböző határincidensek ügyét. A vegyes bizottság tanácskozásai holnap kezdődnek meg a tighinai prefektúra helyiségében. A román bizottság tagjai Porumbaru ezredes, Moloiu kapitány és Movilescu, a tighinai sziguranca főnöke.

— Lupu dr. Genfbe megy. Bucurestiből jelentik: Lupu dr. vasárnap Genfbe utazik, ahol mint Románia második delegátusa részt vesz a Népszövetség ülésén.

— Románia sajtófőnökének ktiintetése. Bucurestiből jelentik: A sajtó augusztus 14-iki genfi konferenciáján Dianu sajtófőnököt beválasztották az igazgatótanácsba.

Nankingot elfoglalták az északkinaiak.

Délkina szövetkezik Észak ellen.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Londonból jelentik: A Daily Telegraph pekingi jelentései szerint az északiak elfoglalták Nankingot. A kormány Colinba menekült, ahova meghívta a hankau kormány megbízottjait is, hogy tárgyaljanak a két délkini kormány egyesüléséről az északiak el-

len megindítandó együttes offenzíva érdekében. Hír szerint a nankingi kormány a hankau kormánynak minden feltételét elfogadja, mely mindenképpen vissza akarja Nankingot foglalni. Nanking elestét különben hivatalosan még nem erősítették meg.

— Számúzik a görög ellenforradalmárokat. Athénből jelentik: A kormány szigorú intézkedéseket léptetett életbe az ellenforradalmi mozgalmak letörésére. Pangalos 150 hívet Kréta szigetére internálják és valószínűleg az internáltak közt lesz a volt diktátor felesége is.

— Polgármesterváltozás Timisoarán (Temesváron). Már hetek óta igen komoly formában kering az a hír, hogy Dobos Aurél dr. timisoarai (Temesvári) polgármester nem tarthatja meg állását, hanem azt át kell adnia Georgeviciu Lucián dr. volt polgármesternek. Mint most komoly forrásból eredő értesülések mondják, ez a személyi változás néhány napon belül bekövetkezik. Dobosán dr. tegnap hirtelenül Bucurestibe utazott, ahol beadja lemondását és átadja helyét annak, akit a kormány kijelöl. Timisoara (Temesvár) jövődől polgármestere dr. Georgeviciu Lucián, aki néhány nap óta szintén Bucurestiben tartózkodik és aki már valószínűleg mint kinevezett polgármester tér vissza Timisoarára (Temesvárra). A polgármesterváltozással kapcsolatban dr. Georgeviciu Lucián lemondó képviselői mandátumáról és átadja a helyét ifj. Cosma Auréliának.

— Elhalasztották a kommunistavezér tárgyalását. Bucurestiből jelentik: Boris Stefanov kommunistavezér ügyében mára kitűzött tárgyalást a hadbírótság egyik tagjának váratlan megbetegedése miatt elhalasztották.

— Magyar színésznő tragikus halála. Budapestről jelentik: Megrendítő baleset híre érkezett tegnap az egyik karinthiai fürdőből Budapestre. Dr. Erdélyi Géza gyári igazgató közölte táviratilag családjával, hogy felesége, született Forgács Anna, a Belvárosi Színház volt tagja, a karinthiai Millstadt am See fürdőhelyen hirtelenül meghalt. Hír szerint a fiatal színésznő, aki csak hat hónappal ezelőtt ment a gépgyári igazgatóhoz feleségül, kirándult a kis karinthiai fürdőhelyen, kirándulás közben lezuhant egy szikláról és szörnyethalt.

— Kettős gyilkosság a fővárosban. Bucurestiből jelentik: A fővárosban tegnap reggel 8 órakor az Elysé-étterem házában véres gyilkosság történt, melynek tettese az étterem 25 éves portása, George Berthelot francia alattvaló, áldozatai pedig egy Dragos nevű szolga és a felesége. Berthelot és Dragosék közt haragos szóváltás támadt, melynek során a portás hirtelen hátulról egy éles kést szurt a szolga hátába, aki halva rogyott össze, majd a késsel súlyos sebet ejtett Dragosné mellén, akit a kórházba szállítottak. A gyilkos portást letartóztatták.

— Léghajójarat Buenos-Ayres és Sevilla között. Lisszabonból jelentik: Eckener kapitány, a friedrichshafeni Zeppelin-vállalat igazgatója Buenos-Ayresből Lisszabonba érkezett és kijelentette, hogy a legrövidebb időn belül rendszeres léghajójaratokat rendeznek be Buenos-Ayres és Sevilla között. Egyelőre három Zeppelin készül, mindegyik 40 utasra számítva.

— Anglia rádió-összeköttetése Indiával. Londonból jelentik: Az angol postaigazgatóság tegnap megnyitotta a dróttalan telefon- és távirátforgalmat. Ezzel Nagybritannia összes dominiumaival megteremtette a rádióösszeköttetést.

— Borzaknas hajótörés a finn tengeren. Stockholmból jelentik: Augusztus 14-én elsüllyedt a Finn-öbölben a Trvgos nevű csavargözös. Négy férfi, két asszony vízbefut, a többiek a mentőcsónakra menekültek. A csónak napokig hanyódot a tengeren. Rettenetes kinszenvedés várakozott a kis csónak utasaira, akik az éhségtől, szomjúságtól sorsban örültek meg. Először két utas örült meg és a tengerbe ugrott, utána a legénység, majd végül a kapitány. Egyetlen élő matróz maradt a csónakon, amelyet egy finn motoros mentett végre meg. A matrózt a kórházba szállították.

— Folyik a jégkárosult lakosság segélyezése Arad megyében. A jégverés következtében sínylő vidékeken folyik a buza kiosztása. Holnap délelőtt Georgescu János prefektus és dr. Lázár Ágoston alispán a halmágyi és sebesi járás több községét keresik fel és újabb másfél vagon búzát osztanak ki az éhségbe jutott lakosság között.

— Fekete Mihály tévedésből kapott koncessziót. Megirtuk mai számunkban, hogy Fekete Mihály koncesszióját megvonták. Ma megérkezett Timisoarára az erevonatkozó hivatalos távirati értesítés, amely így szól: A miniszterium 37272. számú alatt tévedésből állította ki Fekete Mihály nevére a koncessziót az erdélyi magyar nyelvű színházra és azért azt ezennel visszavonja. A miniszter helyett: Mimescu.

— Három autobus megvételére tart árlejtést Arad város. Holnap délelőtt tartják meg az árlejtést a városi gazdasági hivatalban arra a három autobuszra, amelynek a megvételét a városi tanács néhány hónappal ezelőtt elhatározta. Délelőtt 10—12-ig lehet benyújtani az ajánlatot, majd 12 órakor történik az ajánlatok felbontása. Az árlejtésen — értesülésünk szerint — több aradi autókereskedő-cég vesz részt.

— Elfogták az ír igazságügyminiszter gyilkosát. Dublinból jelentik: A rendőrség ma letartóztatta Sean Mac Bride-ot, az 1916-ban kivégzett nacionalista vezér fiát, azzal a gyanúval terhelve, hogy ő gyilkolta meg O'Higgins ír igazságügyminisztert.

— Eladják a Millenium-épületet. Beszámoltunk arról, hogy dr. Tagányi Sándor elhatározta, hogy a Széchenyi-ucca sarkán levő tulajdonát képező ugynevezett Millenium-épületet eladja. Az eladás híre az aradi Victoria Takarékpénztár jelentkezett vevőként és már napok óta folynak a tárgyalások a megvételre vonatkozólag. Értesülésünk szerint Tagányi Sándor dr. 5 és fél millió lejt kér az épületért, azonban a bank még nem adta meg végleges választ erre az ajánlatra. Valószínű azonban, hogy hétfőn perfektuálják az üzletet és a volt Millenium-épület átmegy a Victoria tulajdonába.

— Az Unió cáfolja az angol-japán teszerelés híreit. Washingtonból jelentik: A külügyminisztérium helyettes államtitkára a leghatározottabban cáfolja azt a hírt, amely szerint az Unió arról értesült volna, hogy Anglia és Japán között leszerelési egyezmény jött létre. Kijelentette, hogy a külügyminisztériumhoz ilyen híre nem érkezett.

— Ellopott sertések vándorúta. Pota Pál zimándközi lakos ma feljelentést tett az aradi államrendőrségen, hogy udvarából nyolc disznót elloptak és a lopott disznók közül kettőt megtalált Detari Istvánnál, a Sava Raicu (György)-ucca 8. számú házában. A rendőrség kihallgatta Detarinét, aki kijelentette, hogy a disznókat hetekkel ezelőtt az aradi állatvásáron vette. A nyomozás tovább folyik.

— Kivándorlás a francia gyarmatokra. Az aradi rendőrprefektúrához ma átirat érkezett G. de Laigue gróf cluji (kolozsvári) francia konzultól, amely szerint a francia gyarmatokra való kivándorlás utleveléhez 500 lejes vizumokat ad Erdélyben, Bánátban a francia konzulátus.

— Főnapló, leltár bélyegezés Kerpelnél.

— Az aradi ügynök három ezer leje. Az Aradi Közlöny mai számában jelentette, hogy Földényi Kornél aradi vállalkozó feljelentést tett Mandl Ede Bul. Carol I. (Erzsébet-körut) 75. számú házában lakó ügynök ellen, aki tőle három ezer lejt felvett és nem számolt el az összeggel. Kihallgatások során ma kiderült, hogy Mandl elszámolási viszonyban áll Földényivel s így bünyádi utra egyáltalán nem terelhető a meg nem fizetett három ezer lejt ügje.

Borzalmas vasuti katasztrófa a Mont Blancra.

A hegyi vonat egy kocsija tizenkét méteres mélységbe zuhant. Tizenhét halott, huszonkét sebesült.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Chamonixból jelentik: A Mont Blanc-ra vezető vasútvonalon borzalmas szerencsétlenség történt. Az egyik vonat mozdonya és egy kocsija kisiklott és egy 12 méteres mély szakadékba zuhant. Az eddigi jelentések szerint 18 halott és 22 sebesült van. A katasztrófa részint a fék elromlása, részint a hóvihár következtében történt. Az utasok zsufozásig megtöltötték mindkét kocsit és így történt,

hogy a vonat azonnal az indulásnál 90 kilométeres sebességgel haladt. A második kocsikálauza a szerencsétlenség pillanatában élete feláldozásával lekapcsolta az összekötőláncot és ötven utast megmentett. Maga a kalauz meghalt. A mozdonyvezetőt még életben találták a gép alatt, azonban az kijelentette: — Velem ne fáradjanak, a mozdony felemelése sokáig tart és ezért inkább segítsenek másokon.

Kigyulladt az aradi püspökség tanyája.

A tüzoltók nehéz munkával megmentették az épületeket. Négy kazal buza elégett.

(Arad, augusztus 26.) Nagy tűz pusztított ma éjszaka a buzsáki pusztánál. Ma este fél tíz órakor jelentették az aradi tűzoltóság, hogy a püspökség tulajdonát képező tanyán, a buzsáki pusztánál kigyulladt több kicsépeletlen búzát tartalmazó kazal. A tüzoltók azonnal a tűz színhelyére vágattak, mire azonban megérkeztek, már négy kazal lángokban állott. Összeérkezett a segítségül hívott Neuman-gyári tűzoltóság is és együttes erővel láttak az oltás munkálatainak.

Elsősorban minden törekvésük odairányult, hogy az égő kazalakat elszigeteljék a

mellettük fekvő raktárhelyiségektől, nehogy ezek is lángkapjanak. A munka rendkívül nehezen haladt előre, részint a nagy szél, részint a vízhiány miatt. Végre azután sikertült a raktárépületeket elszigetelni és azután teljes erővel a buzakazlak eloltásához fogtak. Éjszaka egy óráig dolgoztak szakadatlanul a tüzoltók, míg ez a munka is sikerült. A négy kazal buza, amelynek értéke egyelőre még nem ismeretes, teljesen tönkrement. A tűz oka ezideig ismeretlen és azt a holnap bevezetendő tűzvizsgálat fogja kideríteni.

— Egy Gyhyssa tanulmányutjáról hazaérkezett. Testkultúra kurzusait szept. 15-én megkezdte. Bohus-palota.

— Fontos az iparosoknak és kereskedőknek. A Majna melletti frankfurti mintavásár hivatal ebben az évben a második amerikai tanulmányutat rendez, melynek véghezvitelével a hamburg—amerikai hajóstársaság bízott meg. Ezzel minden nemzetközi ipart s kereskedelmet üzőnek alkalma nyílik egy közös tanulmányutra. Ez év áprilisában már volt egy utazás, mely iránt oly nagy volt az érdeklődés, hogy ez indítja a vásár vezetőségét a második utazás rendezésére. Az utazás 39 napig tart és indulás október 20-án lesz Hamburgból, az Albert Ballin tengeri gőzessel. Nagy jelentősége volna, ha a belföldi iparosok és kereskedők minél nagyobb számban vennék részt az utazásban, hogy az Egyesült-Államok iparát és kereskedelmét megismerjék és ugyanakkor a belföldi gyártmányokat is népszerűsítsék. Az utazáson résztvevőknél minden valószínűség szerint felejthetetlen benyomásokat fog kelteni és már az újabb kereskedelmi kapcsolatokra való tekintettel is igen kívánatos. A vásár vezetősége a Hamburg—America Linienél kedvezményes árat ért el és ezért senki se mulassza el a kedvező alkalmat arra, hogy az Egyesült-Államokat megismerje, mert ugy az utazási okmányok, mint az amerikai vízum megszerzése ezuttal sokkal könnyebben megy. Felvilágosítással, prospektussal és programmal a Hamburg—America Linie aradi képviselője (Str. Eminescu 1. Fehér Kereszt-épület) szívesen szolgál.

Felujultak

a diáktüntetések Bucurestiben.

Tüntető demonstráció állítólagos erőszakoskodások ellen.

(Az Aradi Közlöny bucurestii tudósítójának távirata.) A keresztény diákszövetség felhívásban tiltakozik a ramnicul-valceai erőszakoskodások ellen, ahol állítólag Schächter volt rabbi és fia súlyosan megsebesítették Stapanoiu diákokat.

A diákság tegnap este kilenc órakor tüntetés formájában is kifejezést adott tiltakozásának. Több száz főnyi diák az egyetem épülete elől zárt sorokban a Bulevardul Academien keresztül, a Calea Victoriei-re, majd a Nemzeti Színház elé vonult, ahol azonban csendőrkordon állotta utjukat. A tüntető menet ezután befordult a Sarindar-uccába, ahol szimpátia-tüntetést rendeztek a Cuvantul szerkesztősége előtt. A diákokat végül katonaság oszlatta szét.

ERZSEBET MOZGO.
Ma d. u. 7 és este 10 órakor
PATT és PATACHON
MINT MILLIOMOSOK
Rendkívül szellemes és kaongiató vigjáték. Felülmúlja minden más Patachon filmet. Jön! Premier egész Erdélyben
BEN-HUR.
Szép idő estén az esti előadások a kerthelyiségekben.

Karikaturista mint festőművész.

Major Henrik, a híres magyar rajzoló Budapestre érkezett Amerikából. — Rövidesen újból Kanadába megy felolvasó útra.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Érdekes vendége van Budapestnek. Major Henrik, a dédelgetett „Sicu”, a magyar grafika büszkesége, aki ceruzájával világszerte ismertté tette nevét, tegnap délután a bécsi gyorsvonattal — hazaérkezett. Öt esztendővel ezelőtt járt utoljára Budapesten, azóta Amerikában él és most közvetlenül Párisból jött haza. Közel a negyvenhez, de teljes erőben, sőt megizmosodva, lesülve lépett le a vonatról „Sicu.”

— Amerikában beszéltem utoljára szegény Vadász Mikivel. — mondta Major — akinek sem a halálos ágyánál, se a temetésén — sajnos — nem lehettem jelen. Már régen szerettem ezt a csodálatos embert, de Amerika, ez a furcsa, erős ország, még közelebb hozott bennünket egymáshoz. Newyorkban egymás mellett volt a műtermünk, igen sokat voltunk együtt, jártunk egymáshoz vacsorákra, beszélgetésekre. És ilyenkor — az ember kiönti a szívét. Határozottan állíthatom: Vadász Mikit nem szerette Amerikát. Amerika erős, erőszakos, megragadja, magával viszi, fejbeköltintia a művészembe. Idegzet kell hozzá. Bírni kell ezt a rettenetes küzdelmet mindaddig, amíg Amerika magába nem szívja a művészt. Mert csak két eset lehet: vagy asszimilálódik a művész, az érték és akkor többet nem magyar, nem francia, nem európai művész, hanem amerikai, vagy nem asszimilálódik és akkor még nagyobb baj van, mert ez a rettenetes erejű ország — meghasonlítja a vizet.

— Az amerikai ember: különleges ember, az európai nem ismeri, a lelkét nem látja, amely oly sok furcsaságot tartalmaz és oly különös. Anyanyira meg kell szokni, hogy azt így, egy pár szóval el sem lehet mondani. Bele kell törni Amerikába: hinni kell benne. Hinni kell, hogy az amerikai siker az irazi és akkor nem Amerika eszi meg az embert, de az ember szívja magába Amerikát. Most Párisból jövök, ebből a városból, ahol minden kö: művészetet lehel. A csendből, a szépségből. Amerika után újra felfedeztem magamnak ezt a csodálatos várost.

— Amerikában bizony a karikaturista elnélyedt — a komoly műtárába. Beleszerettem lapokon, könyveken, nagy hangos sikereken keresztül a csendes, magába mélyedő művészetbe. Megkedveltem és sokat foglalkozom a portréfestéssel és más festészeti témákkal. De persze a karikaturát sem teljesen elvettem. Friss alakba, új formába próbálom átteni. Érdekel: hogy reagál rá a világ, mi kell belőle, mit lehet vele csinálni, hova lehet vele még eljutni? ... Hív-nak mindenfelé és én menni is szeretnék mindenfelé. De persze ez nem megy csak úgy egyszerűen. A nagyvilágból most Kanadát választottuk ki menedzserrel, ahol rajzoló, felolvasó, tanító körutat csinálók. Ez is amerikai specialitás és sohasem gondoltam volna rá, hogy iskolákban, komoly művésznövendékek számára fogok beszélni a festésről, a könnyű grafikáról és mindenről amit szeretek.

— Azt a néhány napot, amit Pésien töltök, szeretném a családom és a barátaim körében boldog emlékezésben eltölteni. Friss arótt akarok itt gyűjteni, hogy újra elmehessék küzdeni dolgozni — Amerikába.

— A lovrini Sváb Kereskedelmi Bank r.-t. csinálja az olcsó ékszerakciót. Legutóbbi számunkban foglalkoztunk azzal a modern és nagystilű olcsó ékszerbeszerzési akcióval, amelyet egy lovrini pénzintézet vezet be. Tévesen azt irtuk, hogy a Lovrini Népbank vezet az akciót. Ezt a tévedést helyreigazítjuk, mert nem a Népbank, hanem a Sváb Kereskedelmi Bank r.-t. inaugurálja és folytatja nagy sikerrel az olcsó ékszerbeszerzést, amely rövid idő alatt páratlan népszerűsége tett szert.

— Embertársainkon és önmagunkon segítünk, ha csak egy 25 lejes fél sorsjegyet veszünk az országos árviz- és tűzkárosultakat segélyező bizottság által kibocsátott sorsjegyből.

Agitáció folyik Aradon a kereskedelmi pálya tulságos benépesítése ellen.

Az alkalmazottak tiltakozó felhívása. — Mit mondanak a szülők gyermekeik pályaválasztásáról.

(Arad, augusztus 26.) „Az a szülő, aki szereti gyermekét, nem adja a kereskedelmi pályára” — ez a mottója annak a felhívásnak, amely napok óta az aradi hirdetőoszlopokon díszleg és amely kétségtelenül érdeklődést is keltett a városban. A felhívásban a Romániai Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetsége arra kéri fel a szülőket, hogy az iskolaév végétől, amikor azon tanakodnak, hogy milyen pályára adják gyermeküket, kapcsolják ki a kereskedelmi pályát. Felszólításukat azzal igyekeznek alátámasztani, hogy már most is nagy a munkanélküli kereskedelmi alkalmazottak száma és kár felesleges módon növelni a kereskedelmi proletáriátust. Néhány évi ingyenes, vagy majdnem ingyenes inaszkodás után, a felszabadult segéd állástalanná válik. A felhívások többek között a kereskedőket is vádolják, azt állítván, hogy bizony két-három inást is felvesz egy-egy kereskedő, hogy ezekkel pótolja a szakképzett segédeket.

Körülbelül ez a felhívás tartalma, amely különösen a szülők körében keltett érdeklődést. Nézzük, mit szól ehhez a felhíváshoz egy érdeklődő szülő.

— Olvastam a felhívást — mondotta az egyik szülő — és bár nem lepett meg, de mindenesetre különösnek tetszett. Mert mit csináljon akkor manapság gyermekével a szülő, akinek nincsen módjában azzal felsőbb iskolákat végeztetni, vagy akinek a gyermeke nem is mutat hajlamot a szellemi pályák iránt? Gyakorlati pályára adja. Eddig két ut állott nyitva a szülők előtt: vagy ipari, vagy kereskedelmi pályára adta gyermekét és megvolt az a megnyugvása, hogy néhány év alatt az a gyermek már maga keresheti kenyerét, sőt, ha szorgalmas, önállósíthatja is magát. Itt igazat adok a felhívásnak, a mai körülmények majdnem teljesen lehetetlenné teszik azt, hogy valaki önálló üzletet nyithasson. Nem írom azonban alá azokat a vádakot, amelyeket a kereskedők ellen hangoztatnak. A kereskedők a mai gazdasági viszonyok között kénytelenek leépíteni, azonban azt nem vagyok hajlandó elhinni, hogy más körülmények között előbbre helyeznék a tanulatlan és gyakorlatlan inast a gyakorlott segédnél. Hiszen minden kereskedőnek — ez pedig ma is áll, amikor minden vevő fontos a kereskedőre nézve — az az érdeke, hogy minél jobb kiszolgálásban részesítse azt a néhány vevőt, aki jelentkezik, ehhez pedig gyakorlott segédekre van szükség. Ami pedig a leépítést illeti, azt minden szakuál megtaláljuk, nemcsak a kereskedőknél, mert ez általános romániai jelenség.

— Különbön is, ha többé-kevésbé befolyásoltatni hagyjuk magunkat a felhívástól, előáll a nagy kérdés: mit csináljon akkor a szülő gyermekével? Valamelyik ipari szaklapban olvastam, hogy több iparágnál tulságosság van és azok is arra szólították fel a szülőket, ne adják ezekre a szakokra gyermeküket. Hivatalnokl pálya? Ezzel is tisztában van már minden szülő. Mit csináljon akkor a szülő gyermekével, ha minden gyakorlati pályától óva intik? Az a néhány iparág, ahol még nem panaszkodnak tulságosság miatt, végeredményben nem lehet minden szülő menedékhelye. A konklúzió tehát mindebből az, hogy manapság minden pálya kockázatos,

mert minden pang és ezért a szülő tegyen saját belátása szerint és ne hagyja magát befolyásoltatni semmilyen felhívástól. Ha a gyerek ügyes és szorgalmas, akkor minden pályán, mindenképpen boldogul.

Eddig a szülő nyilatkozata, amely valószínűleg fedni fogja a többi érdeklődő véleményét is. A kereskedelem és a kereskedők mai helyzete nem lehet semmiféle számításnak alapja és amint visszatér a helyzet a normális mederbe, megfelelőbbé válik minden, ami a kereskedelemmel összefügg, tehát a kereskedelmi alkalmazottak helyzete is. A szülők manapság amúgy is súlyos gondokkal küzdenek, nem kell tehát ezeket a gondokat pesszimista felhívásokkal — bármilyen jószándékuak is legyenek azok — még inkább fokozni... (m. r.)

SPORT

A német és francia atletika kezét fogott.

A háború utáni első találkozás a sportpályán. — A franciák Martint és Wiriath győzelmével vigasztalódtak a német atletikától szenvedett vereségért.

(Az Aradi Közlöny párisi levelezőjétől.) Távirati jelentés nyomán már irtunk a nagy sportszenzációról, a német és francia atletika első találkozásáról. Most párisi levelezőnk érdekes tudósításban számol be erről a kétségtelenül nagy érdeklődésre számot tartó sportesemény izgalmas részleteiről. A tudósítás így hangzik:

Franciaország jól tudta, hogy a német atletikát nem győzheti le az első találkozásnál. A háborús gyűlölet még megmaradt utórezgéseit kellett levezetnie ennek a mérkőzésnek. A franciák érezték vereségüket s előre védekeztek ellene. A legnagyobb francia sportlap nem a viadalon való győzelmet sürgette, hanem Martin—Peltzer mérkőzését lovagolta ki. A viadáról szóló cikkének címe is a következő volt: „Et puis ily aule le rencontre Martin—Peltzer”. A németek győztek nagy pontkülönbséggel, 89 : 62 arányban, de a franciák is meg voltak elégedve, mert nemcsak Martin győzte le emlékezetes küzdelemben Peltzert, a világrekordert, hanem Wiriath is ráduplázott a győzelemre, az 1500 méteren legyőzve Böchert.

A mérkőzés napja nagy ünnep volt. A colombesi stadionban az olimpiász óta nem jelent meg ekkora tömeg; 25.000 ember figyelte az atléták felvonulását. Három órakor lépett a stadionba a német csapat Houben vezetésével, míg a francia csapatot Deglande, a gerelyvető vezette. Tapsok közepette vonult végig a német csapat nemzeti zászlójával a francia nemzeti stadion porondján. A béke és szeretet jegyében indult az ünnepség s úgy is fejeződött be. A versenyeken kevés öröme volt már a francia közönségnek. A rövid távokon ma Németország verhetetlen. 100, 200 és 400 méteren nemcsak az első helyet, hanem a második helyet is németek foglalták le nagy-szerű eredményekkel. 100-on és 200-on Kör-

nig 10.8 és 21.8 mp-es idővel győzött honfitársa, Houben és Schüller ellen. Degrelle és Carbonney messze mögöttük végeztek. A 400-on Büchner csodás időt futott ki 48.6 mp-cel s még német társa, Neumann is 10 méterrel maradt le mögötte. A középtávokban viszont ma a franciák a legerősebbek Európában. Martin 1 p. 55.2 mp-vel végig vezetett s csak a finisben tudta Engelhardt, aki Peltzert is megverte, 0.4 mp-re megközelíteni. Baraton rossz negyedik. Óriási küzdelmet vívott a francia Wiriath és a német Böcher 1500 méteren, felváltva vezettek és a finisben mell-mell mellett küzdöttek a célig, amelyet rövid mellszéllel Wiriath szakított el 3 p. 56.4 mp-vel, Böcher ideje 2/10 mp-vel rosszabb. Az 5000-en Cohn csak német rekord alatt tudta megverni a francia Nordlandot, Cohn ideje 15 p. 03 mp, Nordlandé 15 p. 06 mp. volt.

A súlyszámokat végig nyerték a németek: a súlydobást Brechenmacher 14.17 m., diszkosz Hofmeister 44.84 m, gerelyvetés Slokat 60.16 m. A franciák súlyatlétái nagyon gyengék. Az ugrószámokban ellenben nagy volt a küzdelem, de a németek itt is két győzelmet arattak, míg a franciák csak egyet. A magasugrásban Köpke 190 cm-rel legyőzte a híres Lewdent, aki csak 185 cm-ig vitte. Távolugrásban Dohermann kiugrotta formáját (722 cm), míg a francia Alzieu csak 692 cm-t ugrott. A franciák nyerték a rudugrást Viutouski révén 370 cm-re.

A gátfutásban vigasztalódtak a franciák Senpé győzelmével Trossbach felett. Senpé 15.2 mp-et futott, Trossbach csak 15.3 mp-et. A két staféta közül a 4x100 méteres biztos versenye volt Németországnak s a Büchner—dr. Wichmann—Houben—Körnig staféta 41.4 mp-cel megközelítette a világrekordot. Franciaország nagyon lemaradt, 43.8 mp. volt az ideje. Könnyű német győzelmet várt mindenki a 4x400 méteren is, de a franciák váratlanul szenzációsan futottak a Büchner nélkül induló német staféta ellen. Peltzer és Martin a végén egyszerre indultak. Peltzer vereségét várta mindenki a 800 méteres futás eredménye alapján. A németek világrekordere azonban ezuttal szenzációsan futott, másfél méterrel megverte Martint s megverte ezzel a francia stafétát is.

A verseny végén a 25.000 főnyi tömeg ünnepelte hőseit, Martint, Wiriathot, Vintuskit és Senpét, de — milyen változása az időknél — volt tapsa a kitünő német atléta-gárda számára is.

O „Románia országos ifjusági atlétikai bajnoksága.” A bucaresti-i központ megbízásából e hó 28-ikán rendezi az Aradi Athletikai Club, Strada Teodor Serb, saját pályáján Románia országos ifjusági bajnokságát. A verseny sikerét biztosítja már az egyesületek, mint: Stadiul Roman, Tennis Club Bucuresti, Marosvásárhelyi Sport Egylet, Nagyszebeni Sport Egylet, Resicai U. D. R., Petrozsényi „Camp”, Kinizsi Temesvár, Temesvári Athletikai Club és az aradi egyesületek nagyszámu nevezései. Nagy mezőnyök, erős küzdelmek várhatók ugy a futó, mint ugró és dobó számokban. Eddig 60 nevezés érkezett be. Aradnak élvezetes sporteseménye lesz a vasárnapi atlétikai verseny.

O Vívóakadémia Aradon. Pellegrini Virgil, az ismert nevű aradi vívómester, vasárnap az AAC-pályán vívóakadémiát rendez, amelyen részt vesznek Lengyel Vera, Simay Baba, Pellegrini-gyerekek, Winternitz István, Verbos, Marinescu Virgil, Kauten Lajos, Hehs Béla. Itt említjük meg, hogy a maestro szeptember 1-én megnyitja ezévi rendes vívótanfolyamát.

O A Ferencváros győzelme a WAC felett. Budapestről jelentik: Ferencváros—WAC 4:2 (1:1). A Ferencváros és a Wiener AC tegnapi tartották az Üllői-úti pályán barátságos mérkőzésüket. Az eredmény 4:2 (1:1) a Ferencváros javára. A mérkőzés nem hü kifejezése az erőviszonyoknak, a bécsiek durváskodtak, amiért a bíró Walzhoffert ki is állította. A Ferencváros goaljait Fröhlich, Turay, Fuhrmann és Szedlacsek szerezték meg, míg a WAC részéről Braun és Wiese szepítették az eredményt.

A P O L L O B A N	MA SZOMBATON MA		P R E M I E R
	Ezt	megelőzik:	
	Schmusolini, Toreador trükk film.	Ilyen az élet a Rivirean trükk film.	
	Az élő álaré		
	Pirandello „IV. Henrik” c. színműve nyomán 7 felv.		
Conrad Veidt és Eszterházy Ágnessal			
Előadások kezdete 5, 7 és 10-kor. Mérsékelt helyárak!			

KÖZGAZDASÁG.

Kereskedő-nagygyűlés Aradon.

Az aradi kereskedőszervezetek belépnek az erdélyi szövetségbe. — Arad kereskedőtársadalmának impozáns demonstrációja.

(Arad, augusztus 26.) Az aradi kereskedők Vasárnap kapcsolódnak be a mozgalomba, a mely testületeik erdélyi szövetségét akarja megteremteni és életképes, eredményeket hozó intézménnyé kovácsolni. A mozgalom annál jelentősebb, mert annak célja nem jelent ország-részi törekvést, hanem egy országos kapcsolatot megvalósítását, amelynek okiráltság-beli részei: a Sfatul Negustoresc és annak tagozatai. Az előkészítés közben történt megállapodás szerint a bucaresti-i Sfatul Negustoresc és az erdélyi kereskedőszövetség együttesen fognak eljárni mindazon törvényhozási és kormányintézkedések dolgában, amelyek a kereskedők érdekeire vonatkoznak; együttesen fognak orvoslást követelni a kereskedők sérelmeire, közös munkában alakítják meg a kereskedők közvéleményét a közgazdasági élet parlamenti reformjaival és a miniszteri fendeletekkel szemben. A két szervezet, nemzeti és minden más különbség nélkül akarja kivívni annak elismerését, hogy a kereskedők fontos részét képezik az ország közgazdasági életének és hogy a kereskedelem erkölcsi elismerése, existenciájának biztosítása nélkül az ország fejlődése el se képzelhető.

Zürichben, 3.21 a lej.

Helyi valutaárak. (Augusztus hó 26.)
Kifizetések: Berlin 39.05, Amsterdam 65.80, Newyork 163.75, London 796.50, Páris 6.43, Milano 8.97, Prága 4.86.50, Budapest 28.70, Zágráb 2.88.50, Bécs 23.10, Zürich 31.60. — **Árn:** márka 39, dollár 161, angol font 790, francia frank 6.50, cseh korona 4.80, olasz lira 9, pengő 28.70, dinár 2.85, osztrák schilling 23.20, svájci frank 31. — **Pénz:** márka 38, dollár 160, angol font 780, francia frank 6.20, olasz lira 8.50, cseh korona 4.70, pengő 28.30, dinár 2.75, osztrák schilling 22.90, svájci frank 30.50. — **Irányzat:** lanyha.

Zürichi tőzsdenyitás. (Augusztus hó 26.)
Berlin 123.45, Amsterdam 207.82.50, Newyork 518.62.50, London 2521.62.50, Páris 20.33.25, Milano 28.25.50, Prága 15.37.50, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.50, Bucuresti 3.20, Varsó 58, Bécs 73.07.50.

Zürichi tőzsdezárlat. (Augusztus hó 26.)
Berlin 123.42.50, Amsterdam 207.80, Newyork 518.62.50, London 25.21.25, Páris 20.33, Milano 28.23.50, Prága 15.37, Budapest 90.75, Belgrád 9.13.50, Bucuresti 3.21, Varsó 58, Bécs 73.10.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Augusztus hó 26.)
Devizák: Páris 6.36, Berlin 38.75, London 791, Newyork 160.50, Milano 8.86, Zürich 31.49, Bécs 22.75. — **Valuták:** Napoleon 6.55, márka 38.50, levá 1.20, török lira 0.80, angol font 785, francia frank 6.45, svájci frank 31.50, olasz lira 9.10, drachma 2.10, dinár 2.92, dollár 160, lengyel zloty 18.50, osztrák schilling 23.25, cseh korona 4.82.

= A lwowi (lemburgi) keleti vásár. A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a folyó évi szeptember hó 4—15. napjain tartandó lwowi (lemburgi) keleti vásárra az igazolványok a bucaresti-i lengyel konzulátuson kaphatók. A vásárra utazók 75 százalékos vízumkedvezményben és a visszautazásnál a lengyel vas-

A sérelmek, mellőzések, igaztalanságok és meg nem értések hosszú sora okozta, hogy az erdélyi kereskedő-szövetség eszméje mindenütt mely gyökeret vert. Nemcsak az összes meglévő kereskedő egyesületek határozták el a csatlakozást, hanem ott, ahol még kereskedő-egyesületek nem voltak, ez alkalomra alakult meg a kereskedők szervezete. Aradon, a vasárnap délelőtt tíz órakor, a kereskedelmi és iparkamara nagytermében tartandó gyűlés a betetőzést jelenti a szervező munkának. Részt vesznek a gyűlésen a szerveződések vezetői: Kun Richard, a Timisoarai Kereskedők Egyesületének elnöke és dr. Fried János, az aradi Kereskedelmi Csarnok főtitkára és kisérőikben több timisoarai és oradeai kiküldött. Az aradi nagygyűlés nemcsak a csatlakozást fogja kimondani, de egyúttal a kereskedők önzetes állásfoglalása lesz a szerveződések mellett és a törekvésekkel szemben, amelyek az utóbbi időben a kereskedelem mellett megnyilatkoztak. A kereskedők bizonyára nagy tömegben fognak a nagygyűlésen részt venni, hogy mindenik a maga megjelenésével demonstrálja: a közömbösség ideje, mely a kereskedők ellenségeinek fegyvert adott, lejárt és a kereskedőknek az összetartás és szolidaritás erejét kell érvényesíteniük.

ttakon jelentékeny menetdíj-kedvezményben részesülnek.

= A prágai nemzetközi mintavásár. A kereskedelmi és iparkamara tudomására hozza az érdekelteknek, hogy a prágai nemzetközi mintavásár folyó évi szeptember hó 18—25. napjain tartatik. Bővebb felvilágosítással a Kamara irodája szolgál.

= Placi árak. Burgonya 6 lej, hagyma 6 lej, tehénturó 18 lej, juhturó 56 lej, vaj 120—140 lej, zöldbab 16—20 lej, alma 6—10 lej, körte 16—20 lej, szőlő 20 lej, ringló 10 lej, szilva 6 lej kilogrammonként, zöldség 4—5 lej csomója, tojás 2.20 lej darabja, bab 10 lej, tej 7 lej, tejjel 40 lej literje, fejes káposzta 4—8 lej fejenként, uborka 50 bani darabja. A baromfi-piac árai: sovány liba 120—200 lej, sovány kacska 120—140 lej, tyúk 100—150 lej, csirke 60—110 lej párja, kövér liba 160—200 lej, kövér kacska 140—180 lej darabja. Az állatvásár árai: marha 16—20 lej, borjú 26—30 lej, sertés 27—30 lej kilogrammonként élősúlyban.

Megbúsult betörés Aradon.

Kasszafurdi kísérlet egy Forray-uccai üzletben.

(Arad, augusztus 26.) Vakmerő kasszafurási és betörési kísérlet történt az éjszaka folyamán Aradon. Engel Adolf Str. Metianu (Forray) ucca 15. számú házban levő üzletébe az ablakon keresztül betörők hatoltak be és el akarták furni az irodában levő páncélszekrényt. A tetteseket, ugylátszik, megzavarhatta valaki, mert anélkül, hogy valamit is elvittek volna, megszöktek. A betörést reggel vették észre. A vizsgálat megállapította, hogy a tettesek betörték az udvarra nyíló ablakot, melven keresztül az üzletbe jutottak és ugyanazon az úton távoztak el. A rendőrség széleskörű nyomozást indított a betörők kézrekerítésére.

Rádió-műsor.

Szombat, augusztus 27. Wien—Grác. 16.15. Szórákzóató zene. 20.05. Lengyelvér, operettelőadás. — Zágráb. 20.30. Biró—Maçhalup-kvartett hangversenye. 22. Hangversenyátvitel. — Stuttgart. 20.15. Szonáta-est. 23. Táncczene. — Róma. 17.45. Hangverseny, Adelo Zagonara és Gualdo Caputo hangversenyének közreműködésével. — Prága. 20.15. Fuvózenekari hangverseny. 26.20. Könyv zene. 22.25. Hangversenyátvitel. — München. 20.25. A házzzenekar hangversenye. 21.15. Régi kedvelt táncczene. 22.35. Modern táncczene. — Leipzig. 20. A bolygó hollandi, opera. 23.15. Táncczene. — Hamburg. 20. Izlandi énekek és dalok. 20.30. Katona indulók. Frankfurt. 20.15. Operettzene. 21.15. Szórákzóató és táncczene. — Brüm. 19.15. Quo Vadis, opera. — Breslau. 20.25. Humoreskék zenében és prózában. 22.15. Táncczene. — Budapest. 9.30. 12. 15. Hírek, közgazdaság. 17.45. Cigányzene. 19.45. Annuska, Gárdonyi Géza vigjátéka. 22.45. Toll Árpád és cigányzenekarának hangversenye.

Nagy, világos irodahelyiség
kiadó.
Bővebbet: Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár Részvénytársaságnál. 4487

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzúra: Prefectura Judetului.

NYILTER.

E rovat alatt hirdattak nem vállaltunk felelős

FELHIVÁS!!

Amerikai kizárólagos jogoknak Románia területén való kihasználásához, amely legalább is 25—30 ezer **dollár** jövedelmet biztosít 3—5 ezer dollár hozzájárulásával társat keresek. 4478

Ajánlatok „RITKA ALKALOM” jellegre az Aradi Közlönykiadója kéretnek

FIGYELEM!

A világhírű és minden háztartásban, vállalatban, műhelyekben, üzletekben nélkülözhetetlen „MINIMAX” kézi **tűzoltó feoskendő készülék** bemutatása e hó 27-én (szombaton) este 7 órakor lesz az aradi tűzoltó laktanya udvarán, melyre az érdeklődők meghívotnak.

Minimax A. S. Bucuresti
Képviselet: Bauer Józsefnél, Aradu-nou (Ujrad) Str. Bratianu 9. 10432

Zimandul-nou (zimándujfalusi)
I. rendű tejet házhoz szállítok
kiosinyban és nagyban szeptember 1-től.
Címekét az Aradi Közlöny kiadójába kér.

ÜGYNÖK,
ki a helyi piacon ismerettséggel bír,
állandó megbízatással és magas jutalékkal felvétetik. 4480
REMMORF-IRODA,
Arad, Bulvárdul Carol I., 67. szám.

CEMENTIPARI GÉPEK,

cementtöveserőpek, üreges betontömbök, beton-és salaktégla, cementlapok stb. előállítására.

Formák

Betonosövek, kutgyűrűk, lépcsőfokok stb. előállítására. — I-a cementfestékek. — Complet cementipari berendezéseket raktárról azonnal szállít!

„MODERNA”

Építőipari Gépek és Radiátor R.-T. Brasov, Kiss-u. 12. Telefon 5-78.
Mielőtt gépeket vásárol, tekintse meg gazdagon felkészült raktárunkat. Prospektusok, árajánlatok díjmentesen.

Előkelő leánypenzió.

Összeköttetésben áll az összes iskolatípusokkal. Továbbképző tanfolyam. Nyelvtanítás. Zene. Sport. Prospektust küld a fenti internátus: Wien, IX., Hürbigasse Nr. 12. Telefon II-7-13.

300.000 lej kölcsön

ellenében adok 4 szobás ur lakást. teljes komforttal a központban 10.000 lej évi bérlet. 4493

Cím az Aradi Közlönykiadóhivatalában.

Őszi és téli, női és gyermekfelöltő és kabát újdonságok megérkeztek:

Női felöltők 1000, gyermekkabátok 800, szövetruhák 650 lejtől kezdve. Kérném áruházaomat vétel kényezzer nélkül megtekinteni és személyesen meggyőződni utólréhetetlen versenypésségemről. Angol és francia szalonok.

Iuliu PLESZ Gyula

központi női és gyermekruha nagyáruháza ARAD, Str. Colonel Piriol No. 5., a színház hátsó bejáratával szemben. Tessék a címet jól megjegyezni!

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4, vasárnap 5 Lei. vastagabb betűvel 8. Metve 10 Lei. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40, vasárnap 50 Lei. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa. Hirdetéseket délután 5 óráig vesszünk fel. Csak válaszbélyeggel ellátott kérdezősködésekre válaszolunk. Ajánlatok, felizés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

ALKALMAZÁS.

MAGYAR, német gyors- és gépirónó, ki könyveléshez is ért. felvételt. Román nyelv tudással előnyben. — Ajánlatok „Részvénytársaság” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kéretnek. 4419

BOLGÁRKERTÉSZETHEZ feles kerestést keresek 6 hold prima minőségű föld műveléséhez, gyümölcs és virágkertész előnyben. Ugyanott 34 család méh. 46 családra kaptárral eladó. Gergár. Buteni Jud. Arad. 4443

KELMEFESTŐSEGÉD, ki kitűnő mintafestő és a műselyem festéséhez is ért. magas fizetéssel azonnali belépésre kerestetik a „Cristal” bérfestődéhez. Cluj. 4481

LAKÁS.

BUTOROZOTT SZOBA külön bejáratú belvárosban fiatalember részére keresetetik. Ajánlatok „Elegans” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kér. 4482

VÉTEL ÉS ELADÁS.

PRIMA. 80 lóerős W. D. motorek eladó. Adeimann Ferenc. Sfântana. 4453

SZŐNYEGEK, bundák, női nyereg, komplett szobaberendezések, íróasztalok, könyvszekrények, festmények, antik butorok, ebédlőfánnyok, schezlonterítő, gyermekkoscsók, függönyök, storeok, lenvászón, női ingek, asztalok, ebédlőszék, trimó, bőröndök, férfi ruhák, dísz tárgyak, vázák, stb. eladók. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

IRÓGÉP 2000, gyermekkézű 2500 lejtől eladó. Megtekinthető „Uranul” Irodában, főpostával szemben. 4494

ANTIK és modern butorokat, műtárgyakat, antik poharakat, márkás porcellánokat, antik sálakat, használt butorokat, szőnyegeket, szervizeket, férfi ruhákat, fehérneműket, stb. bizományba veszek, azok magas árban való gyors eladásáról gondoskodom. Salgóné. Str. Consistoriului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

! TÉGLA !
Ajánlatok I. osztályú nagy- és kis méretű falazótéglát és cseropet gyártótelepünkön vaggonra rakva, helyben kívánatra helyszíni szállítva, a legolcsóbb napi árban. BRAUN GUSZTÁV téglagyára. Telefon 171. és 185.

INGATLAN.

ELADÓ egy 16forgalmu nagyköztségben felkötő 8 járatú automatikus vámmalom. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4402

OKTATÁS.

DOMONKORÁT adok kezdőknek és haladóknak. Domonkos Margit, Strada Ho-

Izr. Leányinternátus

(ujjonnan átalakítva) felvesz bennlakó tanulókat, előkészít javító- és magánvizsgálatokra. Prospektussal készséggel szolgál Internatul p. fete evrei Arad, Popa L. Russu 3. 4145

Már 30 cK.-ért = 150 Leiért

kaphat 1/8 csehszlovák III. osztályu sorsjegyet. Főnyeremény esetleg cK. kétmillió = 10,000 000 Lei.

Kis rizikóval! Csak az Ungár S. bratislavai bankházánál szerezhet Nagy vagyont!

Ha azonnal rendel zárt borítékban csehszlovák osztálysorsjegyet. **A III. osztály huzása 1927. szeptember 20-án.** Főnyeremények: 1.000.000 cK., 700.000 cK., 300.000 cK., 200.000 cK. stb. stb. összesnyeremény érték 60,000.000 cK.

A III. osztályu sorsjegyek árai 1/8 cK. 30 Lei 150 1/4 cK. 60 Lei 300 1/2 cK. 120 Lei 600 3/4 cK. 240 Lei 1200

Minden rendelést azonnal végrehajtunk. Fizetés a sorsjegy vétele után. Huzás után azonnal küldjük a nyereményjegyzéket.

UNGÁR S. bankháza
BRATISLAVA, (Csehszlovákia.) Ventur-u. 20.
Ügyes képviselők magas jutalék mellett felvétetnek. 4408

Ki ez a szép nő?

Minden nőt forró boldogsággal tölti el, ha a férfiak megjegyzik róla: „Milyen szép nő.” Pedig ezt a boldogságot minden nő könnyen megszerezheti magának, mert a kozmetika ma már olyan fejlett, hogy minden nőnek megvan a lehetősége arra, hogy fia alos ulát, arcának üde külsejét sokáig megőrizze. Sajnos, ezek a szépségápoló módszerek rendszeresen nagyon komplikáltak és házilag nehezen alkalmazhatók. Valóban értékesek csak akkor, ha egyszerűek és olcsók.

Ime egy olyan arcápoló recept, mely egyszerű és egyben nagyon hatásos is. Keverjen egy kevés arckenőcshabot ahhoz a puderhez, amelyet rendszeresen használ. Az arckenőcshab tartalom tapadóvá teszi és eredményezi, hogy a puder szeles, esős, melegítő vagy a táncokozta erősebb izzadás ellenére, egész napon át tartósan hozzátapad a bőrhöz és így teljesen megszünteti az orr fényességét, az arc zsíros, fényes külsejét és megkíméli minden nőt attól a fáradságtól, hogy arcát naponta számtalanszor puderezze. Ez a puder fölötté bársonyos, dászkrét, hamvas külsőt ad az arcbőrnek. Ez a keverék biztos eredménnyel megakadályozza a bőr természetes nedvességének kiválasztását — amely máskülönben elveszítené fiatalos, hamvas, külsejét szürke-halványvá és szintelené-

válna. Ön bármely jobb toalettcikk üzletben megkaphatja ezt az arckenőcshabot és egy speciális porozókészüléket és házilag elkészítheti a leirt pudert, de ha sajnálja ezt a fáradságot, úgy készen, az arckenőcshabot a r-zspuderral helyes arányban, tudományosan alapon keverve is megkaphatja Tokalon puder elnevezés alatt. A Tokalon pudert légszítán át gondosan szitálják, ennél fogva a legparányibb kemény részecskéket sem tartalmazza, amely a bőr pórusaiba behatolva, ott gyuladást, fekete pontokat, kitágult pórusokat és más bőrfogyatkozást sokat idézne elő.

Az arckenőcshabbal kevert Tokalon puder minden színárnyalatban készült.

Ez a speciális puder minden nőnek sokkal fiatalabb és szebb külsőt ad és mivel tökéletesen tapad, az arcbőr kisebb fogyatkozásait teljesen eltakarja és gyönyörű hamvas külsőt ad az arcnak.

Jegyzet: Tokalon puder kapható az ország minden gyógyszerárjában, drogériájában és illatszertkereskedésében. A rendes doboz ára 80 lei. A dupla doboz, amely a kettős mennyiséget tartalmazza, 120.— leibe kerül. Ahol beszerzése nehézségekbe ütközik, küldje a megfelelő összeget postautalványon a Pariumeria Elitel, Bucuresti, Calea Victoriei 39. címére. 4224

Butorok részletre

kedvező fizetési feltételek mellett, készpénz árban.

GARAI, Arad, Piata Avram Jancu **Cimre ügyelni!**
(Szabadság-tér) 10. szám

Erdély legnagyobb városának egyikében lakó, jól bevezetett, nagy ismerettséggel rendelkező cég, nagyobb cégek vagy gyárak Erdélyre szóló **képviselőt,** esetleg **lerakatát** vállalna. Szíves megkeresések „Megbízható” jelige alatt a „MERCUR” Hirdetési Irodába (Imlacara, I, Seminarumbérpalota küldendők. 4450

Leánynevelőintézet

Hanausek—Stonner Wien

I. Welhburg-Gasse 10—12.

Alapítva 1862-ben. Ot nép- és három polgári iskolai osztály. Továbbképző tanfolyamok. Nyelv, zene- és festőtanfolyamok. Internátus, főinternátus, externátus. Alapos testi és szellemi nevelés.

Kérjen prospektust! 8184

Herzogl. Bayer. Hof-Kuranstalt

DIANABAD.

Bad Reichenhall.

Pneumatische Kammern-Kurmittel und Bäder aller Art, — Inhalatorien. — Chemisch-diagnostisches Laboratorium. **Modernste u. grösste Kuranstalt.**

Mész, cement,

faszén, csomagolt faszén, kátrány-papír, aprított tűzifa **leszállított áron** Kneffel Karoly és fia cégnél.

România, Judecatoria rurală Chisineu Cris.

Nr. 2289—1927.

PUBLICAȚIUNE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul delegat judecătoresc aduc la cunoștință generală că în cauza lui dr. Coloman Gallay avocat în Chisineu Cris pentru suma de 946 lei ca și acces în urma deciziei judecătorești rurale Chisineu Cris Nr. 3130—1927, mișcătoareie cuprinsă în ziua de 16. Maiu 1927, pe cale execuțională de escontentare și evaluate în preț de 7400 lei și anume 12 perini albe, două paturi din lemn de brad și două lipideanu din lână colorată se vor vinde prin licitație publică judiciară care se va ține în ziua de 27. August 1927. oarele 15. la locuința urmăritului în comuna Nadab.

Intrucât mobilele cari ajung la licitație ar fi fost excoavate și de alții și acestia și-ar fi castigat dreptul de acoperire, licitația prezenta este ordonantă și în favorul acestora în sensul art. LX. 1881. §. 120.

Chisineu Cris, la 11. August 1927.

P. Serbanu,

4480 delegat judecătoresc.

Maculatura papir 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.